

ЕЛЖАН БІРТАНОВ СЕНАТТА "ХАЛЫҚ ДЕНСАУЛЫҒЫ ЖӘНЕ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ ЖҮЙЕСІ ТУРАЛЫ" КОДЕКС ЖОБАСЫНЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫН ТҮСІНДІРДІ

Естеріңізде болар, өткен аптаның соңында Денсаулық сақтау министрі Елжан Біртанов Сенаттың пленарлық отырысында "Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы" Кодекс жобасында қарастырылған негізгі бағыттар мен түзетулер туралы баяндама жасаған – ды, деп хабарлайды ҚР ДСМ Баспасөз қызметі.

Е. Біртановтың айтуынша, Кодекс қоғамдық денсаулық пен медициналық көмек, денсаулық сақтау, фармацевтикалық қызмет, кадрлық саясат және медицина қызметкерлерін әлеуметтік қорғау, сондай-ақ цифрлық денсаулық сақтауды дамыту мәселелеріне бағытталған.

Мысалы, қоғамдық денсаулық деңгейін арттыру үшін Кодексте Айқос, ГЛО, кальян сияқты темекінің жаңа түрлерін тұтынуды шектеу, сондай-ақ снюстер мен басқа да шегілмейтін темекі бұйымдарын әкелуге, өндіруге және таратуға тыйым салу қарастырылған.

Құжатта вакциналардың сапасына және азаматтарды дәрі-дәрмекпен қамтамасыз ету мәселелеріне де ерекше көңіл бөлінеді. Атап айтқанда, вакциналарды әкелу, өндіру, тасымалдау және сақтау, дәрілік заттарға сараптама жүргізу тәртібін бұзғаны үшін әкімшілік жауапкершілік енгізу көзделеді.

Ал халыққа тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі (ТМККК) шеңберінде және міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесінде (МӘМС) дәрі-дәрмек таңдау мүмкіндігін ұсыну үшін қосымша ақы төлеу мәселелері реттелді.

«Ерікті түрде емделуші баға айырмашылығын төлеп, ол қалаған препаратты ала алады. Алайда, отандық тауар өндірушілерді қолдау мақсатында бұл норма оларға қолданылмайды», – деп атап өтті министр.

– «Сонымен қатар, алдыңғы қатарлы терапиядағы дәрілік заттарды қолдану тәртібін анықтау көзделеді».

Тағы бір маңызды бағыт - медицина және фармацевтика қызметкерлерін әлеуметтік қолдау шаралары. Кодексте біліктілік деңгейіне сәйкес келетін ынталандыру төлемдерін ұсыну, сондай-ақ жергілікті бюджет қаражаты есебінен әлеуметтік қолдауға арналған басым құқықтарды бекіту, «медициналық инцидент» ұғымын және оны анықтау тетігін енгізу, медицина және фармацевтика қызметкерлерінің кәсіби қызметіне араласуға тыйым салу және осындай араласуға әкімшілік жауапкершілік енгізу көзделеді.

Елжан Біртанов Кодекс жобасындағы азаматтарды ерекше толғандыратын нормаларға егжей-тегжейлі тоқталды.

Мәселен, Кодекс жобасына сәйкес, қайтыс болған азаматтардың органы мен тіндері

Қазақстан азаматына медициналық көмек қажет болған жағдайда ғана шетелге шығарылады.

Денсаулық сақтау министрі қайтыс болған адамның органдарын алуға келісім презумпциясы Қазақстанда 2009 жылдан бастап жұмыс істейтінін, келісімді тіркеу немесе қайтарып алу медициналық-санитарлық алғашқы көмек көрсететін медициналық ұйымдар көрсететін мемлекеттік қызмет екенін атап өтті. Кодекс жобасы бойынша адамның келісімі болмаған жағдайда оның органдарын алуға келісу-келіспеу туралы жұбайы немесе жақын туыстарының бірі мәлімдеуге құқығы бар.

Кодекс жобасы бойынша тағы бір маңызды мәселе - вакцинация.

«Ата-аналар өз баласын вакцинациялаудан бас тарта отырып, баланың денсаулық құқықтарын шектейтіндігін атап өткен жөн».

Жалпы, егілмеген адам санының өсуі – ұжымдық иммунитеттің төмендеуіне және халықтың арасында вакцинамен басқарылатын инфекциялық аурулардың таралуына алып келеді», – деді министр.

Сонымен қатар, аталған норманы жұртшылықпен талқылау нәтижесінде профилактикалық екіпелер міндетті және ерікті болып бөлінді.

Міндетті профилактикалық егулерге жоспарлы профилактикалық егулер және эпидемиологиялық көрсеткіштер бойынша профилактикалық егулер жатады. Жоспарлы вакцина алмаған балаларды мектепке дейінгі оқу мекемелеріне жіберу - ұжымдық иммунитеттің шекті деңгейіне жеткен жағдайда ғана мүмкін болады.

Сонымен қатар, денсаулық сақтау министрі Мемлекет Басшысы қойған міндеттерге сәйкес Кодекс жобасына халықтың денсаулығын сақтау және санитарлық-эпидемиологиялық қызмет жүйесін жақсартуға бағытталған өзгерістер енгізілгенін атап өтті. Сондай-ақ, Кодекс жобасын дайындау барысында Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының ұсынымдары, Экономикалық ынтымақтастық, даму ұйымына – мүше мемлекеттердің даму көрсеткіштері және Қазақстан Республикасының 2050-і жылға дейінгі стратегиясы ескерілді.

ЖД ақпарат.

УВАЖАЕМЫЕ МЕДИЦИНСКИЕ РАБОТНИКИ!

В первом месяце лета, когда вокруг зелено, солнечно и красиво, отмечают свой профессиональный праздник люди в белых халатах. Уважаемые врачи и медсестры, фельдшеры и акушеры, лаборанты и санитары, искренне и сердечно поздравляем вас с Днем медицинского работника! Примите слова благодарности за высокий профессионализм, терпение, доброту и благородство! Крепкого вам здоровья, дорогие медики, отличного настроения и успехов во всех делах!

Здоровья - это тот неоценимый дар, который вы сохраняете для каждого из нас, особенно в такой непростой период для нашего государства и мира. Пусть в вашей работе проявляется больше положительных эмоций, меньше тяжелых болезней, а все пациенты остаются благодарными и скорее выздоравливают. Пусть ваша жизнь будет счастливой и нетрудной, полной доброты и любви. Спасибо за ваш великий и неоценимый труд. Удачи вам, профессионального роста, семейного благополучия!

Сегодня ваш день, и пусть он будет особенным! Лучиков тепла, львиной храбрости, мудрости, искринок счастья в глазах, благодарности от пациентов, благоприятного настроения. Пусть каждый день будет ярким, мощным, невероятным. Только приятных моментов, шикарных мгновений и регулярных мотиваций!

Шалкар ОРАЗБАЕВ.

ЕЛЖАН БІРТАНОВТАН КОРОНАВИРУС АНЫҚТАЛДЫ

Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрі Елжан Біртановтан COVID-19 індеті анықталды. Бұл туралы министр әлеуметтік желідегі жазбасында айтты.

мемлекеттік, БАҚ қызметкерлері арасынан індет жұқтырғандар қатары артуда. Қазақстандағы жаһандық дағдарыс пен пандемия салдарынан пайда болған проблемаларды шешу үшін қазір көптеген азамат қарқынды жұмыс істеуде. Бізге жиі жеке кездесулерге баруға, аймақтарға іссапарға шығуға тура келеді, мұндай жағдайда, әрине, COVID-19 жұқтыру қаупі де жоғары. Сондықтан, барша қазақстандықтан «жеке карантин» ережелерін қатаң сақтауды сұраймын. Достар, аурудың алдын алу шараларына мұқият мән беріңіздер.

ТАҒЫ ДА ҚАЙТАЛАЙМЫН:

1. Жұмыста, көлікте, көшеде, дүкенде және т.б. жерлерде мүмкіндігінше арақашықтықты сақтаңыз;
2. Егер сіз офис қызметкері болсаңыз, мүмкіндігінше үйден жұмыс істеуге тырысыңыз.
3. Туыс, достармен онлайн, видео-қоңырау және өзге де жаңа технологиялардың көмегімен байланыс орнатыңыз;

4. Қоғамдық орындарда маска киіп жүріңіз;
5. Қолды кем дегенде 20 секунд сабынмен жиі жуып, санитайзермен сүртіңіз;
6. Өзіңіздің және отбасы мүшелерінің температурасын жиі өлшеп тұрыңыз.
Егер бойыңыздан мынадай симптомдарды байқасаңыз: әлсіздік, басыңыз, тамағыңыз ауырса, дене қызуыңыз көтерілсе – дереу дәрігерге хабарласыңыз!
Абай болыңыздар! Баршаңызға зор денсаулық тілеймін!» – деп жазды министр.

«Айқын» ақпарат.

ИСПОЛНЯТЬ ОБЯЗАННОСТИ МИНИСТРА ЗДРАВООХРАНЕНИЯ РК БУДУТ ТРИ ВИЦЕ-МИНИСТРА

Ответственный секретарь разработал график, согласно которому три вице-министра будут работать поочередно до полного выздоровления Елжана Биртанова, сообщает Kazpravda.kz.

«Ответственным секретарем министерства здравоохранения РК утвержден график того, кто будет исполнять обязанности министра здравоохранения. Временно исполнять обязанности министра здравоохранения будут три вице-министра через день, поочередно, это: Олжас Абишев, Людмила Бюрабекова и Лязат Актаева. Они через день будут исполнять обязанности министра до полного выздоровления и возвращения на работу Елжана Биртанова», – сообщил официальный представитель Минздрава Диас Ахметшарип.

Ранее сообщалось, что министр здравоохранения РК Елжан Биртанов заразился коронавирусной инфекцией. Он был госпитализирован в инфекционный госпиталь.

ЖД ақпарат.

НА 36% УВЕЛИЧИЛОСЬ ФИНАНСИРОВАНИЕ ВТМУ БЛАГОДАРЯ ВВОДУ ОСМС

На 23% больше пациентов пролечены с помощью высокотехнологичных медуслуг

Свыше 2 300 человек были пролечены в медорганизациях страны с применением высокотехнологичных медуслуг (ВТМУ) в 1-м квартале 2020 года. Это на 23% больше, чем за аналогичный период прошлого года. При этом в Фонде социального медицинского страхования отмечают, что в первом квартале планировалось пролечить с применением высокотехнологичных услуг большее количество пациентов. Однако в связи с введенными ограничениями научные центры в Алматы и Нур-Султане были закрыты, что сказалось на итоговом показателе.

«В прошлом году высокотехнологичные медицинские услуги могли бесплатно получать только социально-уязвимые категории населения, в том числе беременные, дети до 18 лет, пенсионеры. С 2020 года ВТМУ стали бесплатными для всех застрахованных граждан при плановой госпитализации», – отметил директор филиала Фонда по Алматинской области.

При этом объем финансирования данных услуг в первом квартале 2020 года увеличил-

ся на 36% и составил почти 7 млрд тенге по республике.

С помощью высокотехнологичных услуг больше всего пролечено пациентов с болезнями системы кровообращения (57%). Еще 8% – с врожденными аномалиями, по 6% – с болезнями мочеполовой системы, костно-мышечной системы, травмами и отравлениями.

В целом увеличение объемов финансирования ВТМУ позволит уменьшить сроки ожидания для их получения и способствовать привлечению новых поставщиков услуг. В совокупности эти меры должны повлиять на повышение доступности высокотехнологичной медицинской помощи населению.

Отметим, в перечень услуг входят около 80 уникальных технологий, проводящихся с применением современных усовершенствованных методик. Для оказания ВТМУ необходимы специалисты с высочайшим уровнем подготовки.

Филиал по Алматинской области
НАО «Фонд социального
медицинского страхования»

ПАНДЕМИЯНЫҢ ЕКІНШІ ТОЛҚЫНЫ ҚАШАН БОЛАДЫ?

ДДСҰ пандемияның жаңа толқыны келеді деп ескертуде.

резинке оқтарының орнына – дезинфекция қолданылған туралы жазылған. Бұдан бөлек, тағы митинг туралы не жазды? Бүгін айтамыз...

Жеңіл жаза! Қазақстандықтар белсенді Әсия Тулесованы қолдауға шықты. Ол 3 жылға дейін бас бостандығынан айырылуы мүмкін.

Қара тізім. Көрнекті американдықтар мен британдықтарға құрметіне қойылған ескерткіштер қирап жатыр, кітаптар мен фильмдерге тыйым салынды. Нәсілшілдікпен күрес күшейе түсуде.

Қымбат карантин. Пандемияның екінші толқыны болмайды. Үйде қамалып отыру мемлекет үшін тиімсіз. Сондықтан оқшаулану уақыты аяқталды дейді биліктерілер. Алайда ДДСҰ пандемияның жаңа толқыны келеді деп ескертуде.

Бір жылдық дайындық. Токиодағы келесі жылы өтетін Олимпиадаға барлығы дайын. Алайда, Олимпиада қалашығында проблемалар бар. Қандай мәселе екенін бүгін жіпке тіземіз.

ЖД ақпарат.

МНОГОДЕТНЫЕ МАТЕРИ ПОЛУЧИЛИ ПОСОБИЯ НА СУММУ 93,9 МЛРД ТЕНГЕ С НАЧАЛА ГОДА

С января по май 2020 года выплатами государственного пособия по многодетности в среднем охвачено 387,2 тыс. семей на общую сумму 93,9 млрд тенге. В мае данный вид пособия получили 396,5 тыс. семей на общую сумму 20,4 млрд тенге, передает Kazpravda.kz со ссылкой на пресс-службу Министерства труда и социальной защиты населения РК.

«На данное государственное пособие могут претендовать семьи, имеющие 4 и более совместно проживающих несовершеннолетних детей или студентов очной формы обучения в возрасте до 23 лет, вне зависимости от их дохода. Размеры выплат дифференцированы в зависимости от количества детей от 4 532 тыс. тенге (4 ребенка) до 77 951 тыс. тенге (7 детей), с 8 и более детьми – по 4 МРП на каждого ребенка. Таким образом, на сегодняшний день обеспечено расширение данного пособия путем установления отдельных размеров для семей, имеющих 8 и более детей. Соответствующий закон был подписан Главой государства 13 мая текущего года. Пособие для семьи с 8 детьми установлено в размере 88 896 тенге, с 9 детьми – 100 008 тенге, с 10 – 111 120 тенге, с 11 – 122 232 тенге, с 12 – 133 344 тенге, с 13 – 144

456 тенге, с 14 – 155 568 тенге, с 15 – 166 680 тенге, с 16 – 177 792 тенге», – пояснили в Минтруда.

Действие закона вступило в силу с 1 января 2020 года, в связи с этим перерасчет размера пособий многодетным семьям будет производиться с момента его назначения. Таким образом, невыплаченная сумма будет начислена в июле текущего года.

В целом в 2020 году на выплату госпособий по многодетности из республиканского бюджета предусмотрено 191,1 млрд тенге.

Напомним, новое государственное пособие многодетным семьям без учета их доходов было введено в Казахстане с 1 января 2020 года в рамках трех основных направлений поддержки малообеспеченных и многодетных семей, предусмотренных новыми механизмами оказания адресной социальной помощи.

ЖД Ақпарат.

СКОЛЬКО ВРЕМЕНИ ЗАНИМАЕТ ПРОХОЖДЕНИЕ СКРИНИНГА ОРГАНИЗМА

Председатель правления Казахского института онкологии и радиологии Диляра Кайдарова на онлайн-брифинге рассказала, сколько времени занимает прохождение скрининга организма, передает корреспондент Kazpravda.kz.

«Вопросы скрининга остаются очень важными для всего нашего общества. Скрининг организма способствует ранней диагностике заболеваний, в том числе опухолевых. Обследования у нас проводятся не только на рак, но и на сахарный диабет, давление, гипертонию. Очень важно выделять определенное время на это. Мы говорим работодателям об этом, это было нашей инициативой. Предполагаем, что двух дней хватает для того, чтобы пройти данные скрининги», – сказала Кайдарова.

По ее словам, обследования выявляют отклонения холестерина, сахара, артериально-

го давления и онкологических параметров. «С 2018 года мы изменили подходы к скринингам по онкологии. Для того, чтобы пройти эти скрининги, работодателю нужно выделить два дня. Это очень важно, так как количество онкобольных растет. В рейтинге смертности у нас первое место занимают сердечно-сосудистые заболевания, второе место – ДТП, третье – онкология», – резюмировала врач.

Жанат ТУКПИЕВ

ЯВЛЯЕТСЯ ЛИ ПРЕСТУПЛЕНИЕМ ВРАЧЕБНАЯ ОШИБКА?

Сенаторы вернули проект Кодекса о здоровье народа и системе здравоохранения в мажилис, посчитав, что его необходимо дополнить положением о декриминализации врачебной ошибки.

В настоящее время при любом заявлении на действия врачей возбуждается уголовное дело. Однако, как бы не велико было горе родственников, их гнев не всегда справедлив. Проведение экспертиз, допросов и прочих следственных действий парализует нормальную работу медиков, создает атмосферу недоверия, а в итоге до суда доходит лишь небольшая часть дел. Теперь предлагается не заводить на врачей уголовное дело, пока заявление не будет подкреплено актами проверок и ревизий.

Поручение пересмотреть уголовное наказание медицинских работников в целях исключения необоснованного возбуждения уголовных дел было дано президентом Касым-Жомартом Токаевым.

Угроза уголовного наказания отталкивает медицинских работников от науки, — говорит сенатор Андрей Лукин. — Но в то же время смягчение наказания не снимает с врачей ответственности за жизнь и здоровье граждан. Но такая ответственность должна быть административной, гражданско-право-

вой, как в развитых странах мира. В связи с этим, безусловно, необходимо разработать систему юридической и финансовой защиты и ответственности медицинских работников, включая гарантирование профессиональной деятельности.

Очень своевременное предложение! «Мода» на уголовное преследование врачей за их действительные или мнимые ошибки довольно прочно укоренилась в нашем обществе. Судиться с врачами — национальный вид спорта в США, и многие казахстанцы успешно перенимают этот знакомый по фильмам международный опыт. Первая реакция обывателя на декриминализацию врачебной ошибки вполне предсказуема: «Так что же, теперь врачи останутся совершенно безнаказанными? Пациент не всегда прав? Разве может такое быть?».

Неискоренимо стойкое убеждение в том, что врачи дают какую-то страшную клятву: стойко переносить тяготы и лишения медицинской службы, безденежье, хамство пациентов, хронические переработки, угрозу в любой мо-

мент оказаться на скамье подсудимых. И теперь они куда не денутся. Им просто некуда деваться, и их можно смело «дожимать»!

А вот это, оказывается, не факт. Согласно статистике, каждый четвертый врач в мире работает не в той стране, в которой он родился. И каждая шестая медсестра!

Все слышали про замечательную израильскую медицину? Ну так вот, 58% еврейских докторов никогда не учились в Израиле. Доля врачей, родившихся за рубежом, составляет 54% в Люксембурге, 55% в Австралии, больше 40% в Швеции, Швейцарии, Канаде и Ирландии, свыше 30% почти во всех благополучных европейских странах.

Интересно и то, что число врачей и медсестер, родившихся за рубежом, превосходит число получивших образование за рубежом. Это значит, что страны, принимающие иммигрантов, предоставляют им возможность получить или завершить профессиональное образование.

В настоящее время Казахстан не входит в число основных экспортеров врачебных и медицинских кадров за рубеж. Там доминируют Индия, Китай, Пакистан, Россия. Может быть, это косвенно указывает на недостаточное качество нашего медицинского образования? Но лиха беда начало. У казахстанской молодежи могут появиться далеко идущие амбиции, и мы еще столкнемся с этой проблемой.

Решение сената парламента направлено против архаичной системы, когда врачебными ошибками занимаются органы следствия, не имеющие ни малейшего понятия о теме конфликта и опирающиеся на экспертные заключения, подчас диаметрально противоположные. Неизвестно, насколько это гарантирует справедливость, но проявлениям альтруизма со стороны медиков не способствует однозначно.

Нельзя сказать, что врачи не ошибаются за рубежом, но там их промахи разбирают профессиональные сообщества, а высшая мера наказания — лишение лицензии.

Позволить боли и гневу родственников беспрепятственно изливаться на головы врачей — это простейший способ радикально уменьшить число врачей в своем отечестве.

Александр КАМИНСКИЙ.
ЭК.

ПОЧЕМУ ОДИН И ТОТ ЖЕ ДОКТОР В РАЗНЫХ ВЕДОМСТВАХ ПОЛУЧАЕТ РАЗНУЮ ЗАРПЛАТУ?

Отраслевое соглашение между Минздравом, профсоюзами и Национальной палатой здравоохранения, подписанное в начале года, предусматривает повышение зарплаты медицинских работников на 30%. Радоваться пришлось, увы, не всем медикам, пишет корреспондент газеты «Экспресс К».

Соглашение касается только тех медработников, которые имеют отношение к субъектам здравоохранения, финансируемым в рамках гарантированного объема бесплатной медицинской помощи, то есть пребывают в системе обязательного социального медицинского страхования с установлением повышающих коэффициентов с 1 января 2020 года.

А как же остальные врачи? Они ведь не меньше трудятся, выполняют те же функции. Значение их столь же велико...

Увы, повышение зарплаты коснется только тех медработников, которые трудятся в учреждениях, работающих в системе оплаты из Фонда медицинского страхования, — говорит председатель Восточно-Казахстанского филиала Содружества профсоюзов Казахстана «Аманат» Михаил Айзенберг. — Но мы не должны забывать о тех медицинских работниках, которые трудятся в учреждениях образования, социальной защиты, системы МВД, в санитарно-эпидемиологической службе. Они не подпадают под действие данного соглашения. Это несправедливо.

Такая несправедливость, — прогнозирует председатель Республиканского отраслевого профсоюза работников государственной учреждений и общественного обслуживания Анжела Горностаева, — приведет к текучести кадров. Мы оставим без медицинской помощи целые сферы.

Михаил Айзенберг и Анжела Горностаева считают, что нужно как можно скорее уравнять оплату труда медицинских работников независимо от того, в каких ведомствах они трудятся.

ЖД акпарат.

МЕДСЕСТРА ИЗ НЬЮ-ЙОРКА: КОРОНАВИРУС – ЭТО ТИХАЯ СМЕРТЬ

Наша бывшая соотечественница Нагима Алжан работает медсестрой в одном из госпиталей Нью-Йорка. В интервью «ЭК» она рассказала, как американские медики боролись за спасение человеческих жизней, будучи в котле пандемии, и дала ценные рекомендации казахстанцам.

— Расскажите, как вы попали в США?

— Я переехала в США в 2002 году по Грин-карте. Мне тогда было 45 лет. Я сменила место жительства из-за детей. Сын и дочь мечтали получить зарубежное образование. И я хотела, чтобы дети устроились на работу без всякого блата и связей, а только благодаря своей квалификации, чтобы нашли свое место в жизни и были востребованными. Так и произошло. Например, моя дочь вернулась в Алматы и работает там. И я очень рада, что их мечты сбылись. К слову, у меня в Казахстане все было хорошо. У меня высшее филологическое образование, я работала даже директором школы. Мой супруг также занимал хорошую должность.

Первые два года в США были очень сложными. Я училась английскому языку, работала сиделкой. Сейчас работаю медсестрой и получаю 25 долларов в час. Вообще, в США медсестра имеет более высокий статус, нежели в Казахстане. У нас больше ответственности, мы являемся младшим медицинским персоналом.

Мне пришлось заново учиться. Должна сказать, что система образования в США очень сложная. Здесь никто не бегает за студентом, не уговарива-

ет учиться. Цель преподавателя — завалить нерадивого. Как-то перед началом семестра профессор сразу сказал, что отчислит половину потока. На медсестру я училась пять лет и получила высокий балл по окончании учебы.

Я работаю в государственном госпитале в Бронксе. Это тот самый район, где выросла Дженнифер Лопес. Там лечатся представители социально уязвимых слоев населения: те, у кого нет страховки или она очень слабая. К нам привозят всех раненых с улицы, бывают огнестрелы, ножевые ранения. Наш госпиталь всегда будет перегруженным. И до коронавируса.

— Сейчас много говорят о расизме. Вы с ним столкнулись в США?

— Да, столкнулась. Я это признаю, и мне непонятно, почему большинство казахстанцев осуждают возмущение расовых меньшинств. Эта проблема в США и Европе действительно есть. Как бы ни была продвинута демократия в этих странах, но все это, к сожалению, назревало.

— В борьбе с коронавирусом вы были на передовой. Изучили «повадки» Covid-19?

— Хочу сказать, что коронавирус очень загадочен. Судите сами. В Италии он развивался по жуткому сценарию, а в соседней Греции все было хорошо, хотя обе страны ничем не отличаются. В Испании мы опять видим тяжелую ситуацию, в Португалии же все было спокойно. В Нью-Йорке аналогичная картина. Например, в Квинсе, где много особняков, эпидемия свирепствовала. Но в Бронксе, где много высоток и социального жилья, пандемия разгулялась не так сильно, как могла бы. Даже в Бруклине ситуация была хуже.

Пресса писала, что афроамериканцы болеют чаще. Но смертность у афроамериканцев была 24%, а у белых — 34%. У латиноамериканцев смертность была самой низкой — 18%. Я заметила, что коронавирусом тяжело переносят белые мужчины. На моих глазах уходили атлетически сложенные молодые парни. Умерли 20-летний спортсмен и 33-летний стройный красавец. У обоих — никаких заболеваний. А вот, например, латиноамериканку весом 218 килограммов с астмой и сахарным диа-

бетом удалось благополучно выписать. Это очень загадочный вирус.

И то, как умирают пациенты от Covid-19, не может не изумлять. Если уровень сатурации кислорода составляет 98–96%, то поводов для беспокойства нет. Когда падает ниже, начинаем принимать меры. К примеру, у одного пациента сатурация как-то раз упала до 86%. Вызываем врача, приходит анестезиолог, делаем интубацию, откачиваем его. В это время приходит сообщение о другом критическом случае...

Через некоторое время получаем известие, что пациент, который лежал рядом с первым, вдруг перестал дышать. Но показатели были в норме, прошло каких-то полчаса.

— Это тихая смерть?

— Совершенно верно. Человек засыпает и не просыпается. Очень похоже на смерть от угарного газа. Просто в какой-то момент пропадает кислород в организме.

Помню еще один случай. Пациента интубировали и вытащили с того света. Все показатели были в норме. Он попросил у медсестры судно. Она отошла на 20 минут, приходит, а человек уже перестал дышать. Все попытки его реанимировать результата не дали. В общем, к коронавирусу у меня очень много вопросов.

— Скажите, как менялся протокол лечения?

— Протокол менялся часто. Например, мы давали пациентам очень много противовирусного препарата гидроксихлорохина. Но фактически он не помогал, и мы от него отказались. Ходили слухи, что за этим препаратом стояло могущественное лобби.

При заболевании разрушается гемоглобин. Коронавирус влияет и на сердечно-сосудистую систему, и на почки. Но прежде всего он вызывает отек легких. Это не просто пневмония, а гораздо хуже. От него остаются на всю жизнь шрамы в легких. Я считаю, что полезны китайские дыхательные практики. Они очень важны для восстановления больного.

— Как повлияла борьба с пандемией на вас лично?

— Я так и не заболела! Возможно, потому что в 2014 году переболела SARS. Как бы то ни было, антител

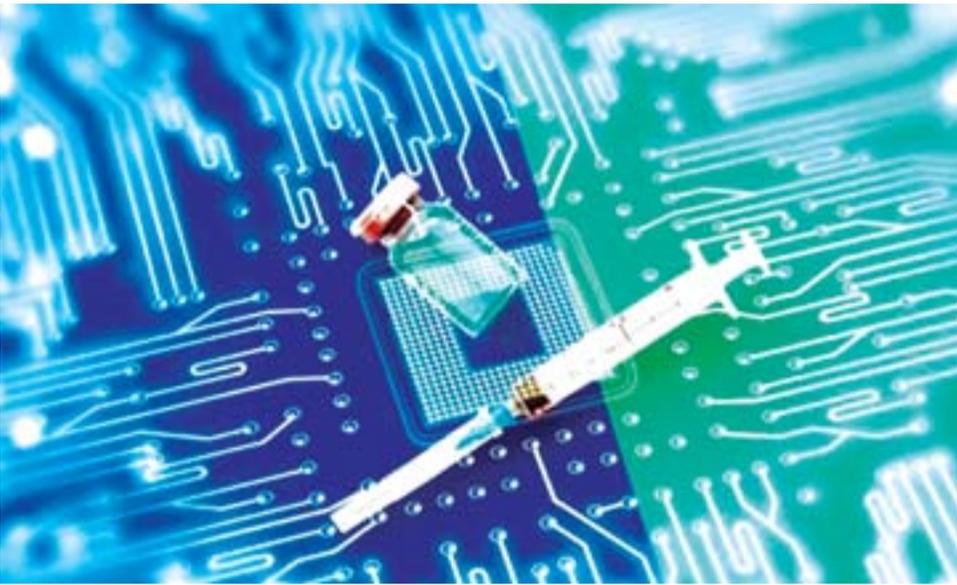
к нынешнему SARS-2 в моем организме очень мало.

У нас постоянный стресс. Мы постоянно ходим в масках, даже на улице. Моем руки каждые пять минут. Наверное, некоторых моих коллег посещают суицидальные мысли, но не меня. Безусловно, у всех у нас посттравматический синдром — сродни тому, который есть у ветеранов войны. Но как иначе? Некоторые до сих пор не верят в коронавирус. А он реален. Я хотела бы предложить этим людям покрывать трупы у нас в госпитале. В один из дней из нашей больницы увезли 35 тел...

Алан ИСАЕВ.
ЭК.
Нур-Султан.

ЕҢШЕ МЕН ЧИП: ҚАСТАНДЫҚ ТЕОРИЯСЫНЫҢ ҚҰРБАНЫ БОЛМАЙЫҚ

АҚШ-та коронавирусқа шалдыққан 70 жастағы қариядан аурухана 62 күн емдегені үшін 1,12 миллион доллар төлем талап етті.

биліктен тайдырып, адамдарды жануарлардан даралап «Тәңір генін» жоюды мақсат тұтып отыр. Мысалы, ол адам денесінің қимылы туралы мәліметтерді пайдаланатын криптовалюталық жүйені тіркеп, патент алды. Ендеше Билл Гейтс пен Майкрософт адамзат туралы әртүрлі ақпарат жинау және жаппай вакцинациялау арқылы әлемдегі билікті жаулап алмай тұрғанда оған қарсы сотқа талапарыз беру керек. Қазақстан Үкіметі халықты – Билл Гейтс жоспарынан, ал Қазақстанның тәуелсіздігін – трансұлттық корпорациялардың қарау қарекеттерін қорғауға ниетті ме?» деп сұрайды С.Боярин Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрі Асқар Жұмағалиевке жазған хатында.

Ал Асқар Жұмағалиев не дейді? Өз болашағына, елдің ертеңіне алаңдаған азаматтардың көңіліне демеу болып, сеніміне селкеу түсірмеуге барынша талаптану орнына Цифрлық даму министрлігі: **«Сіз көтеріп атырған мәселе біздің министрліктің қызмет аясына кірмейді»** деген жалтарма жауап қайыра салған.

САУАТТЫ ХАЛЫҚ САН СОҚПАЙДЫ
Кейбір түймелді мәселелердің түйедей дәрежеге дейін өсіп, өршуінің бір себебі – шенеуніктердің

халық арасында түсіндіру жұмыстарын жүргізе білмейтіні болса ке-рек. Бұған қоса, денсаулық сақтау органдарын жемқорлық жайлауы, әлдебір компаниялардан сапасыз вакциналардың сатып алынуы, салдарынан оның бірқатар баланың бойындағы тыныш жатқан кеселді қоздырып, сал болып қалуына соқтыруы, дерттің епеден келгенін сезетін ата-аналардың өділет таппауы, өтемақы ала алмауы, ақыр соңында адамдардың мұндай ем-дом шараларынан үрейленуіне әкелді. **«Мен балама биліктің вакцинаны зорлап салғызуына қарсымын!»** деді жақында, 6 маусымда заңсыз наразылық акциясына шыққан кейбір ата-ана. Депутаттар халықты тыңдай келе, бас тарту құқығын беруде.

Анда COVID-19 індетін тоқтату міндеті тұр. Егер отандық не шетелдік вакцинаның коронавирусқа тиімді қарсы тұра алатыны түпкілікті дәлелденсе, екені ДДСҰ мақұлдаса, Қазақстан оны егуді міндеттей алмай қалуы мүмкін. Бұл – әрине, елге үлкен қауіп.

Денсаулық сақтау министрі Елжан Біртанов өз блогында ДДСҰ, ЮНИСЕФ және басқа да халықаралық ұйымдардың қызметін тексеру қазақстандық ДСМ құзырына кірмейтінін хабарлады.

«Әлеуметтік желілер арқылы таралып жатқан халықты чиптеу туралы ақпарат –

фейк. Осыған байланысты меморандардың ресми сайтында және әлеуметтік желілердегі ресми парақшасында орналастырылған ақпаратты пайдалануды ұсынамыз», – деді ведомство басшысы.

Не себепті фейк екенін ол дәйектемеді. Ал дәйексіз сөздің мәйегі жоқ. Бұл балаға еш түсіндірсіз «секірме!» деп жеки берумен тең.

Министрліктің Қоғамдық денсаулық сақтау саясаты департаменті имундаудың басты мақсаты – тиімді вакцина арқылы халықты инфекциялық дерттен қорғау дейді.

«Ана сүтімен берілетін табиғи иммунитет 6 айға қарай әлсірей бастайды. Шешесінен бөбекке көшетін антиденелер сәбиді қорғау үшін жеткілікті бола бермейді. Екпелер аса қауіпті, ауыр салдарға және өлімге соқтыратын жұқпалы ауруларға қарсы егіледі. Мысалы, күл ауруында (дифтерия) өлім-жітім 50%-ды құрайды, кесел жүрекке, бүйрекке шабады. В вирустық гепатиті бауыр циррозына, гепатоцеллюлярлық карциномаға дейін өршуі ықтимал. Қызылша пневмонияға, ларингитке, трахеобронхитке, отитке дейін күрделенуі мүмкін. Сіреспе ауруында адамның өлу жағдайы 70-100%-дан асады. Пневмококк инфекциясы сырқат балалардың 28%-ының мерт болуына себеп. Полиомиелит 100% салға соқтырады», – дейді департамент.

Меморган Қазақстанға әкелінетін вакциналар сертификатталатынын және преквалификациялаудан өтетінін жеткізді. Бұған қоса, олар Дәрілік заттарды және медициналық бұйымдарды сараптау ұлттық орталығы зертханасында сапа қауіпсіздігіне тексерілетін көрінеді.

«Кейінгі 20 жылда елде дерттердің азаюы имундаудың тиімділігін айғақтайды. Қазақстанда қызамық (краснуха) 1998 жылғы 15 346 оқиғадан 2018 жылғы 1 оқиғаға дейін 3 мың есе; паротит 1998 жылғы 5 490 оқиғадан 2018 жылғы 38-ге дейін 140 есе; В гепатиті 3 943 оқиғадан 95-ке дейін 40 еседей азайды. 1996 жылдан бері дифтерия, полиомиелит оқиғалары тіркелмеді. Бүгінде әлемде В гепатиті вирусы бар 350 миллион адам өмір сүруде, жыл сайын 250 мың адам өледі. Онымен тек бұрын ауырып айыққандар немесе вакцинацияланған адамдар ғана ауырмайды. Қалған адамдардың барлығына оны жұқтыру қаупі төнеді», – деді Қоғамдық денсаулық сақтау саясаты департаменті.

Мемлекет өз азаматтарын жаппай вакцинациялау арқылы елде «ұжымдық иммунитет» қалыптастырады. Сарапшылардың айтуынша, екпеден бас тартқандар үлесі тым көбейсе, ол ұлттың ауыр індеттерге қарсы тұру қабілеті төмендейді. Жаппай тараған инфекциямен күрес экономикаға ауыртпалық түсіріп, нұқсан келтіреді. Одан халықтың ел-ауқаты нашарлайды. Кедейлік батпағына батқан ел індеттің таралуына қолды бір-ақ сілтейді: оған аурудан өле ме, аштан өле ме, енді бөрібір. Латын Америкасы елдері, Бразилия, Азиядағы Үндістан халқы дәл осындай тұйыққа тірелді. Эквадорда коронавирустан өлген адамдардың мүрдесі көшеде жатқанын халықаралық ақпарат құралдары көрсетті. Қазақ елі мұндай зұлматтан аман болсын делік. Құдай «сақтансаң – сақтаймын» деген ғой.

Айхан ШӘРІП.
«Айқын». (16.06.2020 ж.)

ҚАТЕРЛІ ДЕРТТЕН САҚТАҒАН, ХАЛЫҚ СЕНІМІН АҚТАҒАН

Адамзат баласы үшін бағзы заманнан бергі басты байлық – мықты денсаулық. Бұрын басы ауырып, балтыры сыздаса, халық емішілерінің көмегіне жүгінетін, қазір медицинаның қарыштап, қарқындап дамыған заманында білікті дәрігерлерге арқа сүйейді. Адам жанының арашасы саналар ақ халаттылар мамандығы – жылдар жылжып өтсе де замана көшінен қалмай, қоғамнан ойып орын алатын, әрдайым жоғары сұранысқа ие, өз биігін сақтап қалар мерейі үстем мамандық.

Науқасқа тіршілік нәрін сыйлап, көңілінен күдікті арылтып, көзіне үміт отын жағатын, қайғысын азайтып, қуанышын арттыратын да осы абзал жандар. Дәрігерлердің дамылсыз жұмысын, науқастың өмірін сақтап қалу жолындағы өлшеусіз еңбегін бір кісідей білемін десем, артық айтқандық болмас. Оған се-

беп, өмірлік серігім, марқұм Төлеухан Тұрысбекұлы да осы салада жоғары санатты хирург-дәрігер болып, қырық жылға жуық абыройлы қызмет етті. Жолдасым әр сырқаттың сырын ұғынып, жанына терең үніліп, жылы сөзін аямай, мейлінше мейірімін төге білді. Мамандығына деген махаббатының,

адамдарға деген ақ адальдығының арқасында өз ортасында сыйлы, беделді болды.

Әлем жұртшылығын әлеке салып, шартарапты шарпыған коронавирус індеті біздің елімізді де сырт айналып өткен жоқ. Аспанысты елінен бастау алған ауру аузын айға білеген АҚШ, Италия, Испания, Иран, Ресей секілді медицинасы мықты деген елдердің өзін есеңгіретіп, сарсаңға салды. Бір мезетте жүздеген мыңдаған адам мейітке айналды. Ел басына күн туған өлең-алаң шақта өтігімен су кешкендер, яғни медицина мамандары мен тәртіп сақшылары жағдайды қалыпта ұстау үшін қызметтерін қалтқысыз атқарып жатқандықтарын айрықша атап өткеніміз жөн. Тұл баласы кірпік қақпай, індетпен алысып, жанын сала жұмыс жасағандықтың нәтижесі болар, адам шығыны азайып, аурудан айыққандар саны артауда. Елімізде аты жаман аурудың алдын алып, қауіпсіздік шараларын қатаң сақтау мақсатында карантин енгізіліп, көптеген мекеме жұмысын тоқтатты. Байыппен бағамдап, батыл қадамдар жасайтын басшымыз Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев табысынан айырылған жандарға төменгі жалақы мөлшерінде әлеуметтік көмек тағайындады және жұмыс жүйелі жүріп жатыр. Мұны Президентіміздің қиын-қыстау шақта қанатымен су сепкен қар-лығаштай халыққа көрсеткен зор қолдауы әрі қамқорлығы деп білемін. Сондай-ақ міндеттерін мүлтіксіз орындап жатқан медицина қызметкерлеріне мемлекет тарапынан сыйақы ретінде қомақты сома бөлінді. Бұл да болса, басын қатерге тіккен бүгінгі күн батырларының бағаланғаны, маңдай тер мен ерен еңбектің еленгені емес пе?! Шыбын жанын шүберекке түйген әрбір адамның амандығы үшін ажалмен алысып, отбасынан жырақтап, емхананы екінші үйі еткен ақ халаттыларымызды қалай ардақтасақ та аз болар...

«Бұлыңғыр күннің артынан бұлтты түре күн шығар» дегендей, келер күндерден күтер үмітіміз мол. Бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығарып, бірлігімізді бекем етсек, еліміз еңсені езген індетті еңсеріп, көптен көксерген көңілді кездерімізбен қайта қауышарымыз хақ.

18 маусым – еліміздегі денсаулық сақтау саласы мамандарының төл мерекесі. Осындай сындарлы сәттерде сыр білдірмей, ұнжырғаларын түсірмей, ұлтымыздың тағдырына ұқыптылықпен қарап, ұстамдылық таныта ұлы мұраттарды орындап жүрген ел дәрігерлерін мерейлі мерекелерімен шын жүректен құттықтаймын. Маңдайалды мақтанаштарымызға мықты денсаулық, темірдей төзім, жұмыстарына тәлегі табыс тілей отырып, қалың елі қазағының ыстық ықыласы мен шексіз ризашылығына бөленсін деген ниетпен өзіміздің аналық алғысымызды білдіремін.

Ғалия БЕРТІСҚАНОВА,
еңбек ардагері.
Egemen Qazaqstan.

Сонымен, сенаторлар кодекстің «Қазақстан азаматтарының құқықтары» атты 77-бабы 1-тармағын жаңа 18-тармақшамен толықтыруды ұсынып отыр. Оған сәйкес, қазақстандықтар бұдан былай «емделуден, басқа да медициналық араласулардан, соның ішінде профилактикалық екпелерден бас тартуға құқылы» болады.

Бұл ретте қарапайым халық сарапшылардың «қарапайым шприцпен чип енгізу мүмкін емес» деген байсалды дәйектемесіне құлақ аспайды. Есілдерті екені тыйғызу болды.

ЖҰРТТЫ НЕ АЛАҢДАТЫП ЖҰР?

Сонда Билл Гейтс барша адамзатты чиптеп шығады деген ерсі теорияға сенушілер өз сөзін қалай дәйектейді? Қазақстандық қоғам белсендісі Анарбек Абдуллин Duke University профессоры Линда Лидиң зерттеу еңбектеріне жүгіне отырып, жаһандық вакциналар нарығының 92%-ын небәрі 4 ірі фармкомпания (Merck, Sanofi Pasteur, GlaxoSmithKline, Wyeth) меншіктел алғанына назар аудартады.

«Ал вакцинациялау нарығының дамуын анықтайтын басты ойыншылар – Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы, ЮНИСЕФ, сондай-ақ Билл мен Мелинда Гейтс құраған Вакциналар мен имундау бойынша жаһандық альянс (GAVI). Өткен XX ғасырда эпидемиялық аурулардың тұтас түрлері жойылды. Тісінше, вакцинаға деген сұраныс төмендеді. Әрі қарай адамдар арасында гигиена деңгейінің артуы, өркениет үзіліктерінің өркен жаюы және індетке үн қату тәсілдерінің жетілдірілуі эпидемияға қатысты ахуалды бақылауға ұстауға мүмкіндік береді деген сенім бойды. Алайда 2000 жылы GAVI құрылғалы әлемде тосыннан шығу-тегі белгісіз вирустар тарала бастады да, вакцинациялау мәселесі қайтадан дүниежүзілік күн тәртібіне шыға келді. Біз азаматпыз, сұрақ қоюға құқылымыз! Адамдардың денсаулығына қамқорлық пен фармбизнесінің табыс табуына қамқорлықтың шекарасы, аражігі қай жерде өтеді? Оны бізге кім көрсетеді?» – дейді А.Абдуллин.

Ал Станислав Боярин АҚШ президенті Д.Трампының шешімімен «Американың ДДСҰ-ны қаржыландыруын тоқтатуында бір гәп бар» дейді.

«Себебі ДДСҰ мемлекеттердің емес, Билл Гейтстің мүддесін ілегілетуде белсенділік танытқаны әшкереленуде. Осыған орай, ДДСҰ-ның жемқорлығы үшін оны сотқа беруіміз қажет деп санаймын. Әйтпесе, Б.Гейтс әртүрлі елдердегі заңды үкіметтерді

КРУШЕНИЕ МИФА: ИМЯ ПОД ЗАПРЕТОМ

Продолжение. Начало в №№19, 20.

Правда редко бывает чистой и никогда не бывает простой.

Оскар Уайльд

В советское время строго запрещалось упоминать Мустафу Чокая, коммунисты желали предать это имя забвению.

И действительно современным казахстанцам личность Мустафы Чокая - одного из ярких представителей казахской интеллигенции XX века до сих пор остаётся загадочной, малоизученной и малоизвестной. Почему?

Во-первых, не вдаваясь в подробности биографии, некоторые оппоненты Мустафы Чокая, выполняя заказы властных структур, навешивали на него ярлык предателя, связывая его с идеей Туркестанского легиона в составе германского вермахта.

Во-вторых, Чокай никогда не был на стороне Советов, всегда был последователем в борьбе с советской властью.

Однако память о славном сыне казахского народа, политическом деятеле, публицисте, юристе, журналисте, писателе, переводчике, который переживал не только за казахов, но и за всех тюрков, жила в душе народа.

С момента обретения Независимости, не дожидаясь команды сверху, народ очистил это имя от советской наносной словесной шелухи, оживил его дух. Одним из первых, кто начал изучение личности, исследование творческого наследия Мустафы Чокая стал наш замечательный земляк, писатель Ануар Алимжанов (март, 1991). Лишь в ноябре 1996 года казахстанцам выпала возможность впервые увидеть портретный фотоснимок настоящего Мустафы Чокая. Все его фотографии, как и документы в Туркестане были уничтожены чекистами.

И, тем не менее, 22 декабря 1941 года Гитлер подписал указ о создании Туркестанского и других национальных легионов. И в это самое время, Мустафу Чокая, с высокой температурой доставили в берлинский госпиталь «Виктория», откуда ему не суждено было выйти живым. Через пять дней, 27 декабря 1941 года, в 8 вечера Мустафа внезапно скончался. В официальном заключении было заявлено, что он «умер от заражения крови на фоне развивающегося сыпного тифа», которым мог заразиться при посещении концлагерей. Но такие же симптомы бывают и при отравлении.

М.Я. Горина-Чокай свидетельствовала, что Мустафа уже переболел тифом в Туркестане, и у него должен был быть иммунитет.

В отравлении Чокая подозревали его сподвижника Вали Каюма, который после смерти Мустафы Чокая и возглавил с марта 1942 года Туркестанский легион.

Узбек Вали Каюм заявил претензии на единоличное лидерство в туркестанской эмиграции и стал называться Вали Каюм-хан (1904-1993). Основал Национальный комитет объединения Туркестана (НКОТ), принял активное участие в формировании Туркестанского легиона вермахта.

В январе 1943 года сдавшийся в плен советским войскам военнопленный национальный легион, сам родом из Казахстана, на допросе показал, что к ним в часть из Берлина приезжал узбек, представившийся как Вали Каюм-хан. Батальон был выстроен на плацу, и гость произнес речь: «Я двацать лет веду борьбу против большевиков. Теперь мы будем бороться вместе с вами. Немцы - наши друзья, они помогут нам освободить туркестанский народ от русского ига, этот час скоро настанет... Я буду ханом, а вы мои джигиты».

В то же время нацистские функционеры высказывали мнение, что Каюм-хан «не пригоден для выполнения отведенной ему роли, так как ставит своё тщеславие выше общего дела», подвержен вождизму, отстраняет способных туркестанцев, что «нанесло ущерб интересам разведывательных служб». При этом Каюм-хан вёл роскошный образ жизни, имел квартиру и персональный автомобиль. По свидетельствам бойцов Туркестанского легиона, в комитете Каюм-хана процветали доносы, взяточничество, трайбализм.

23 ноября 1944 года Каюм-хан приветствовал Парижский манифест и заявил о солидарности Туркестанского комитета с КОНР. В то же время, в книге Аркадия Васильева «В час дня, ваше превосходительство» приведен

эпизод, в котором Каюм-хан пренебрежительно отклоняет предложение генерала Власова о сотрудничестве: «Мы будем самостоятельным государством. С Россией никаких дел иметь не желаю!»

Отмечалась также конкуренция Каюм-хана с ханом Николаем Йомудским (Ямуцким), представлявшим туркменских националистов.

В докладной записке Генриху Гиммлеру от 13 октября 1944 года Вали Каюм-хан написал: «Мы не против того, чтобы Власов стал лидером русского освободительного движения. Он может выступать от имени русского народа. Однако он не может и не должен выступать как лидер нерусских народов, проживающих на территории СССР, поскольку они, к примеру, туркестанцы, видят нас сквозь его теперешнюю конфедеративную политику, причем на немецкой земле... Они возмущены появившимися 4 и 11 ноября на страницах газеты «Новое слово» высказываниями Власова в странной и напыщенной форме... Он играет роль Керенского... Власов должен заниматься только русским вопросом и только от имени русских!»

5 мая 1945 года Вали Каюм-хан был арестован американской контрразведкой в г. Мариенбаде, но получил свободу полтора года спустя.

В послевоенные годы Каюм-хан проживал на территории Западной Германии, сначала в Мюнхене и Миндене, а затем в Дюссельдорфе на правах политэмигранта. Был заметной фигурой антикоммунистической эмиграции, продолжал руководить НКОТ. Ориентировался скорее на Великобританию, чем на США. Он по-прежнему старался конкурировать с казахскими и туркменскими политиками за влияние на центрально-азиатскую эмиграцию.

Одно время Каюм-хан даже входил в состав руководящего совета Антибольшевистского блока народов.

После распада СССР Вали Каюм-хану удалось посетить независимые республики Узбекистан и Казахстан. И вновь, он в который раз категорически опровергал обвинения в убийстве Мустафы Чокая. Точная дата посещения не совсем ясна, поскольку в источниках указывается 1995 год, тогда как в других источниках говорится, что Каюм-хан скончался в 1993 году.

...Мустафу Чокая хоронили не через день-два и не в 1941 году, а через неделю - 2 января 1942 года, причем тихо, без огласки на турецком мусульманском кладбище - Османиде в Берлине. На надгробном памятнике по воле М. Я. Горинной-Чокай проставлены три латинские буквы и четыре цифры, отсылающие к 13-му стиху 15-й главы Евангелия от Иоанна, который гласит: «Нет больше той любви, как если кто положит душу за друзей своих».

Зато в лагерь в течение трех-четырех месяцев являлся человек, которого немцы представляли как Мустафу Чокая. С пленными этот человек обращался через рупор, всегда держался от них в отдалении. Показательно, что в 1992 году ветеран КГБ СССР С. Шакибаев опубликовал в газете «Казак эдебияти» снимок, на котором в окружении немецких офицеров запечатлен этот самый мнимый Чокай, но публикатор убеждает: какое еще может быть доказательство тесной дружбы Чокая с нацистами?!

В 1996 году, сверив фото со снимками из семейного альбома супругов Чокая, внимательные исследователи, как и читатели, ахнули: «Но это же совсем разные люди!».

Активная деятельность М.Чокая в Турции и Западной Европе по разоблачению советского антитеррорного террора, не могла пройти мимо внимания компетентных органов Советского Союза. Конечно нет доказательств покушений на жизнь Чокая, как это было, к примеру, с атаманом А. Дутовым в Китае или Л.Троцким в Мексике. Но достоверно то, что еще в 1926 году советские дипломаты пригласили Чокая в Москву. Однако он благодушно отказался.

В том же 1926 году ОГПУ завело «Агентурное дело № 145 «Казахский националист-контрреволюционер Чокаяев Мустафа».

Интересно, что на его основе бывший заместитель начальника УКГБ по Кустанайской области Серик Шакибаев в 1972 году написал заказанную книгу «Падение «Большого Туркестана» (Алма-Ата), в которой Чокай представлен с ярлыками предателя своего народа, предателя Родины, вступившего в сговор с гитлеровцами, агитировавшего азиатских военнопленных воевать против советской власти, участвовал в создании «Туркестанского легиона».

Этой же линии в описании деятельности М.Чокая придерживается другой автор, причем тоже офицер КГБ М. Айкарлы, опубликовавший в Ташкенте «документальную» повесть «Уловки предателя».

«Советскую легенду» или миф повторяет книга С. Белана «Правда о «Гостуркестане» и «Туркестанском легионе»: История Казахстана: белые пятна».

Не избежал ошанючного мнения и уважаемый автор Сергей Чуев, упоминая Чокая в книге «Проклятые солдаты. Предатели на стороне III рейха», увидавшей свет в Москве в 2004 году.

Наводит на размышление и тот факт, что через четверть века другой бывший офицер КГБ Амирхан Бакиров долго не мог опубликовать свою фактологическую книгу о Мустафе Чокая под названием «Операция «Франц». Лишь в 2000 году в книжном издательстве Кызылорды книга была напечатана.

Кроме того, что полковник Амирхан Бакиров, как руководитель специальной комиссии по вопросам реабилитации Департамента КНБ по Кызылординской области, работал в архивах по восстановлению добрых имен, успевал проявлять похвальную активность, периодически печатая

результаты деятельности комиссии. Странно, но это было замечено и руководством КГБ РК, особенно что касалось публикаций в республиканской прессе о судьбе Мустафы Чокая.

Бакирова тогда обвинили в самовольном распоряжении архивными материалами КГБ, в допущении искажении содержания некоторых документов дела, отдельных домислов. Во время служебного расследования, после которого А.Бакирову объявили выговор, но почему-то всех больше всего интересовало, не родственник ли он Чокая. Как-никак земляки.

Отвечая на вопрос: Чокай - герой или предатель? - следует иметь в виду, что юрист по образованию, Мустафа Чокай был известной фигурой в Средней Азии, в частности в Ташкенте. Еще до Февральской революции 1917 года он создает в Казани организацию под названием «Туркестанское единство». В декабре 1917 года он принимает активное участие в создании «Кокандской автономии», которая была ликвидирована большевиками. Чокай был вынужден тогда эмигрировать. Но и за границей продолжал идейную борьбу с советской властью. Тогда органами ОГПУ на него и были заведены три дела оперативной разработки под кодовыми названиями «Двуликий», «Светоч» и «Франц». Его неоднократно пытались вернуть в Советский Союз, хотя Чокай никогда не был гражданином СССР.

- Значит, у спецслужб были конкретные причины его преследовать?

- В те годы Чокай со своими единомышленниками активно развивал свою политическую концепцию объединения тюркских народов для обретения независимости. Не без основания органы ОГПУ подозревали его в связях с бывшими соратниками в Казахстане. Квалифицировали это как «связь между белоэмигрантом М. Чокаяевым и буржуазно-националистической организацией в Казахстане». Понятно, что возвращение Чокая на родину тогда было бы равносильно самоубийству.

- Амирхан Бакиров, после выхода в 1997 году в алма-тинском издательстве «Бастау» вашей книги «Мустафа Чокай», вы продолжаете исследовать его трагическую судьбу? Так кто же он - предатель или герой?

- Помимо практически всех материалов в открытой печати о Мустафе Чокая мне довелось изучить и 40-томное уголовное дело в архиве КГБ РК, где его обвиняют в «измене Родины и пособничестве фашистам». Обвинение построено на организации Туркестанского легиона. Я считаю, что не он создавал печально известные Туркестанский национальный комитет и Туркестанский легион и тем более не он управлял их на борьбу с Красной Армией. Речь может идти о намерении М.Чокая создать Туркестанское государство, а также Туркестанскую армию из числа военнопленных. Он был фанатиком этой идеи - и в этом, пожалуй, его трагедия. Что бы ни говорили о нём, но к Туркестанскому легиону и комитету, какими они были в 1942-1944 годах, Чокай отношения не имел. При загадочных обстоятельствах он умер (или был убит) 27 декабря 1941 года.

Память. В Ножан-Сюр-Марн усилиями казахской диаспоры Парижа установлена стена памяти Мустафы Чокая.

В 1958 году вдова Мустафы Чокая завершила работу над своими воспоминаниями. Её книга «Я пишу Вам из Ножана...» впервые увидела свет в 1971 году. Незадолго до кончины, последовавшая 15 апреля 1969 года в городке Шелль под Парижем в приюте Русской православной церкви, Мария Яковлевна Горина-Чокай, передавая в руки Алимю Алмату, нашему соотечественнику, ныне проживающему в Турции, многочисленные документы, письма и фотографии, высказала просьбу донести до родины Мустафы историю его жизни.

Первое стамбульское издание книги совпало с тридцатилетней годовщиной смерти Мустафы Чокая, а первое издание на русском языке, осуществленное издательством «Кайнар» в 2001 году, иначе, вышло в свет через шестьдесят лет после кончины признанного лидера национально-освободительного движения тюркских народов - в год десятилетия независимости РК.

Республиканский журнал «Простор» в номерах № 9-10 за 1992 год опубликовал работу Мустафы Чокая-отлы «Туркестан под властью Советов (к характеристике диктатуры пролетариата). На следующий год она вышла отдельным изданием в Алматинском издательстве «Айкап» с добавлением воспоминаний о Чокая его соратников и совместной борьбе и эмиграции, а также эссе-исследование писателя Ануара Алимжанова «Дорога людей - дорога человека».

В энциклопедическом издании московского издательства «Прогресс» 1996 года - «Политические партии России. Конец XIX - первая четверть XX века» помещен очерк А. Панфилова «Мустафа Чокай».

Интересен том Тоған Заки Валиди «Воспоминания. Борьба мусульман Туркестана и других восточных тюрков за национальное существование и культуру». Перевод с турецкого, Москва, 1997 год.

Доктор политических наук Бахыт Садыкова в 2002 году в Алматы опубликовала уникальный труд «История Туркестанского легиона в документах». Перу этого автора принадлежат следующие книги: «Мустафа Чокай», Алматы, 2004 год и «Мустафа Чокай в прометеевском движении», Париж, издательство Л'Арматан, 2007 год.

В 2003 году на экраны страны вышел документальный фильм киностудии «Казакфильм» режиссеров С. Махметова и О.Рымжанова по сценарию доктора политических наук Б. Садыковой - «Зар, или Отлученные от Родины».

В 2007 году в Париже торжественно открыта мемориальная доска в память о Мустафе Чокая. Особым событием в рамках программы V международного кинофестиваля «Евразия» (сентябрь 2008) состоявшегося в астанинском кинотеатре «Самрук» стала презентация казахстанской ленты «Мустафа Шокай» (АО «Казакфильм» им. Шакена Айманова) режиссера Сатыбалды Нарымбетова, сценаристов Еркема Турсунова и Акима Тарази.

Это был самый знаменательный день в истории казахского кино, потому что впервые в центре его внимания алашординский герой. То, что алашординцы в подавляющем числе были выдающимися деятелями XX века излишне кому-то доказывать. Их судьбы во многом схожи. Все они близки по возрасту, получили блестящее образование в России и за рубежом, и все активно включились в политическую жизнь страны. Они

были членами Государственной думы, издавали первые казахские газеты и журналы, развивали фундаментальную науку - каждый в своей области. И именно они создавали новое правительство новой республики. Наиболее ярким образцом политика - патриота новой формации был Мустафа Чокай. Поэтому и стал значительным событием новый фильм, впервые показавший трагедию великого сына казахского народа.

Насколько исторически неоднозначна фигура самого Мустафы Чокая, настолько же сложен и сам фильм. До сих пор имя самого известного алашординца в тенетах легенд и мифов самых противоречивых свойств: то он народный заступник и огелтый националист, страстотерпец и фашистский пособник, то герой и предатель. И это лишь малая толика ярлыков, навешанных на этого по сути героя-одиночки, остающегося верным своим взглядом до конца.

Жанр фильма «Мустафа Шокай» - драма, почти трагедия, поскольку в действие вовлечены судьбы миллионов людей, а исторический фон - ни много ни мало - две мировые войны. В контексте планетарных событий на экране показана судьба одинокой личности, пытающейся противостоять катаклизмам.

Фильм изобилует не только историческими интересными подробностями, но отличается острой драматургией и запоминающейся игрой актеров, в первую очередь, исполнителей главных ролей. Кыргызский актер Азиз Бейшеналиев (Мустафа Шокай) и полярная певица Карина Абдуллина (солистка дуэта «Музыкала») в роли Марии Яковлевны Горинной-Шокай, перспективной оперной певицы, которая профессиональной карьере предпочла всемерную поддержку дела мужа, составили очень интересный дуэт, на протяжении двух с половиной часов разыгрывая «невидимую миру» драму.

В июне 2010 года Центральному государственному архиву Республики Казахстан (Алматы) официально переданы весьма ценные документы из наследия выдающегося казахского общественного деятеля и публициста Мустафы Чокая (Шокай).

На состоявшейся пресс-конференции о самих документах и о Музаффар Акроре, авторе монографии «Личность, признанная миром» - человеке, многие десятилетия бережно хранившем статьи и научные изыскания М. Шокая, его обширную переписку с видными азербайджанскими, грузинскими, украинскими политиками, с соратниками на родине и за её пределами, рассказал генеральный секретарь ТЮРКСОЙ Дюсен Касенов.

Он подчеркнул, что благодаря Музаффару Акроре казахстанские ученые получают возможность работать непосредственно с оригиналами документов особой важности. Это письменные свидетельства прошлого столетия поражают своей остротой и злободневностью и еще больше открывают нашего великого земляка Мустафу Шокай в качестве талантливого политического деятеля.

К 120-летию со дня рождения Мустафы Чокая в Париже был установлен ему памятник-бюст.

Бронзовый памятник М.Чокая поставлен в марте 2017 года в Кызыл-Орде. Его высота составила 6 метров. Автором работы стал член Союза художников Казахстана скульптор Кошер Байгизиев. В городе имя Чокая носит одна из улиц и книжный магазин.

Бюст политика и патриота Мустафы Чокая воздвигнут на площади в родном ауле Аулие-тарангыл.

Анализ всех приведенных фактов, критический взгляд на деятельность, труды, жизненный путь исторической личности, каким представляется Мустафа Чокай всегда притягивали к себе внимание и даёт основание для следующего вывода. Еще на заре Советской власти, в тридцатые годы, когда был подло уничтожен весь цвет казахской интеллигенции, ему удалось выехать за границу, чтобы уже там продолжить политическую борьбу против Советов, став непримиримым врагом большевиков. Мустафа Чокай, избежавший ареста, стал костью в горле коммунистов. Но он никогда не был Предателем своего народа, и Всегда оставался заклятым Врагом Советской власти.

Андрей БЕРЕЗИН, писатель-историк

ӘРБІР АДАМ ЖЕР ШАРЫНА ЖАСАҒАН ҚИЯНАТЫ ҮШІН ЖАУАП БЕРЕДІ

Жер шары да адам сияқты. Ол сүйіспеншілікті сезінеді, көрсеқызарлыққа жаны қас. Өз сезімін таптаған әрбір қитұрқы әрекетті анық біледі, бірақ есебін алуға асықпайды. Жер қадірін жете түсінген халқымыздың да бітім-болмысы осыған келеді. Сондықтан халқымыз ақылды, байсалды, сабаз адамдарға: «Жер қозғалса да қозғалмайды», – деп баға берген. Бірақ олар бір қозғалса, тауды бұзып, тасты жарып, өзенді сапырады. Алайда адамдар осы күнге дейін өзімізді тым ақылды, білімді, парасатты сезініп, ойымызға келгенді істеп, Жер шарының берекетін қашырып жатырмыз. Бабаларымыз «Жер ана» деп қастерлеген осы қара топырақтың қадірін сезінуден қалдық. Ана өз перзентіне ешқашан жамандық ойламайды, кешірімді. Десе де, ананың қарғысы мен наласына қалған ұрпақтың көсегесі көгергенін осы күнге дейін көрген жоқпын.

Апам үнемі: «Мұнан да жаман күнде тойға барғанбыз», – деп жаны қиналғанда айтып, жылы сөзбен өз-өзін сергітіп алатын. Ал табиғатта тіл жоқ. Өз өкпесі мен өкінішін айтып жеткізе алмайды. Сондықтан, адамдардың өзіне жасаған қиянатына тосын әрекеттер, қайғылы оқиғалар арқылы жауап береді. Беріп те келеді. Біз осыған дейін табиғаттағы тосын оқиғаларды ғылым тұрғысынан түсіндіріп келдік. Соны сүйіспеншілік тұрғысынан түсіндіруге құлқымыз бармады. Өйткені, оған сана-сезіміміз жеткен жоқ. Костюм киіп, галстук байлағанымызға, ұшақпен ұшып, қымбат маркалы келік мінгенімізге желпіндік. Оның бәрі біздің ақыл-парасатымыздың туындысы емес, табиғаттың сыйы екенін сезінуден қалдық. «Қорқа жесең, қой қалады, тарта жесең, тай қалады», – дейтін халық даналығын қайырып қойып, бағасыз байлыққа барынша құнықтық.

Абай Құнанбайұлының «Ескендір» поэмасын өмір бойы оқып өтсек те, әлемді билеген, байлыққа құныққан билеушінің тойымсыздығын бір-ақ уыс топырақпен тойдырған табиғаттың құдіретіне назар салмадық. Нәтижесінде, Жер шарына жылылық танытуды ұмыттық. Есесіне, Жер шарын адам айтқысыз апаттар әкелетін жылынуға жетелеп келеміз. Шындығына келер болсақ, осы қасіретке бүгін біз жауаптымыз. Демек, кейінгі жарты ғасырда өмір сүрген біздер адамзат тарихындағы ең қайырымсыз ұрпаққа айналдық.

Ғалымдардың зерттеуі көрсеткендей, 1980 жылдан бастап ғаламшардағы орташа температура 0,8°C-қа көтерілді. Егер зерделеп қарар болсақ, жаһандық жылынуға 20 өзгерістің 19-ы 1980 жылдан кейінгі уақытқа тұспа-тұс келеді. Қазір жер шары бұрынғыға қарағанда 1,1 градусқа жылыған. Егер жер қыртысы 3-4 градусқа қызса, адамдар арасында ойламаған апаттың орын алатындығы анық. Осындай күннің шамадан тыс қызуы салдарынан полюстік мұздар тез еріп бара жатыр. Мәселен, Арктиканың мұздықтары еруін жарты ғасыр бұрын бастаған.

Гренландия мұздары еріп кетсе, мұхит деңгейі 7 метрге көтеріледі. Мұндай жағдай орын алғанда Мальдив сияқты теңіз деңгейінен бір метрге ғана жоғары орналасқан елдердің су астында қалары сөзсіз. Ал Антарктида мен Арктика мұздығы ерісе, мұхит суы 60-70 метрге жоғарылайды. Бұл кезде атом бомбасының зардаптары түкке тұрғысыз болып қалады. Егер осы апат болып жатса, жер бетінің өсімдіктер мен жануарлар әлемі түгелдей өзгеріп, су тапшылығынан 3 млрд. адамның өмірі қыл үстінде қалады.

Осы апаттың жақындағанын биылғы жағдай да көрсете бастады. Адамзат баласын бір тарының қауызына сыйдырған індет енді әлемдегі ыстық ағысқа ұласты. Шетел баспасөзіндегі ақпараттарға сүйенсек, Оңтүстік, Орталық Африкада қатты құрғақшылық орнап, теңіз деңгейі көтеріліп кеткен. Осыған байланысты Еуропа елдерінің бірқатарында аномальді ыстық тіркелді. Біздің еліміздегі ауа температурасы да бірте-бірте көтеріліп келеді.

Жаһандық жылынудың қатері жетісулықтарға да жеңіл тиіп тұрған жоқ. Бірнеше жыл қатарынан жаз аптап ыстықпен жер танабын қуыратынды шығарды. Статистикаға сөнсек, жаһандық жылыну процесінен Іле Алатауынан бастау алатын өзендердің суы соңғы жылдары 16 пайызға кеміпті. Мұндай келеңсіздік жер жаннаты атанған Жетісудың әр тұсынан кездеседі. Егер осыны ертерек қолға алып, оның шешу жолдарын таппасақ, жеті өзені сарқырап ағып, құзар шыңдары көкке бой созған және көкпеңбек көлдері көздің қарашығындай мөлдіреген жерұйық мекенді құла түзге айналдыруымыз өбден мүмкін.

Өткен аптада Америка ғалымдары күн сәулесі коронавирустың жоя алады деген мәлімдеме таратып, айды аспанға шығарды. Олардың айтуынша, Солтүстік ендіктің талтүс кезіндегі 40 градус ыстығында 5,8 минуттан кейін коронавирустың 90 пайызы сілекейленіп, ал 13,4 минуттан кейін тіршілік ортасындағы белсенділігі жоғалады екен. Осы 40 градустық параллельде Испания, Португалия, Италия, Грекия, Түркия, Қытай, Жапония, АҚШ-тың оңтүстік штаттары орналасқан. Өкінішке қарай, коронавирус осы өңірлерде ең белсенді таралып жатқанын байқап отырмыз. Мүмкін, ғалымдардың көпке айтпайтын өз құпиясы бар шығар?!

Бұған қарап, ыстық ауа коронавирустың инфекциясын әлсіретеді деп сеніп, қамсыз отыра беруге болмайды. Мәселенің екінші жағынан ойланып көрейікші, Яғни, жылдың жылы маусымында күннің бір градусқа ысуы цереброваскулярлық аурулардың артуына түрткі болады. Бұл жерде ми аурулары туралы айтылып отыр. Медициналық тілмен айтсақ, мидағы қан айналысы бұзылып, церебралдық қан тамырлары патологиялық өзгерістерге ұшырайды. Ал мидағы қан айналысының бұзылуынан болатын аурулардан көз жұму көрсеткіші жүрек сырқатынан кейін екінші орында тұр.

Коронавирус – тұмау сияқты жануарлардан жұққан кесел. Атам заманнан бері адам өміріне қауіп төндірген індеттер, айталық, шешек – ешкідең, оба – тауықтаң, өкпе ауруы – жылқы, есек, қашырдаң, тағы басқа да жануарлар арқылы таралып отырған. Өз кезінде оның емін ойлап тауып, алдын алу шаралары жасалды. Жер шарының қалыптан тыс жылынуының жанында коронавирус қарапайым зат болып қалады. Жер шарының жылынуы табиғатты бұлдіреді. Ал бүлінген табиғаттан қоректенген жануарлардың ағзасы қауіпті вирустарды өндіріп, адам баласына тарата бермесіне кім келіп? Сондықтан аталарымыз айтқандай, аурудың емін емес, ең алдымен, ауырмайтын жол іздегеніміз абзал. Ол жол – табиғаттың тепе-теңдігін сақтау.

Қазақстан климаты құбылмалы. Салыстырмалы түрде айтатын болсақ, елімізде қыста минус 40 градус, жазда плюс 40 градус болады. Бұл, әрине, адам ағзасына әсер етпей қоймайды. Қазір Алматы облысында ауаның ластану деңгейі жоғары болып отыр. Оған Алматы қаласының да әсері көбірек тиюде. Өйткені, Алматы қаласы ойықта орналасқандықтан, ауаның алмасуы сирек құбылыс. Тағы бір айта кететін жайы, қала мен қала сыртындағы жайма базарлардың айналасы қоқысқа, өртүрлі тұрмыстық қалдықтарға толы.

Олардан бөлініп шыққан химиялық газдар Алатаудың ақбас шыңдарына әсер етуде. Сол шыңдардағы қар-мұздар Іле және Жетісу Алатауларының түйіскен тұсынан Сырдария бойына дейінгі ұлан-ғайыр өлкенің қалыпты тіршілігін сақтап тұр. Егер одан айырылсақ, арғы жағын айту қиын.

Ғалымдардың болжамына, алдағы бірнеше онжылдықта да температура көтеріліп отырады. Сонымен қатар, соңғы жылдары толқынды немесе «аптап толқыны» деп аталатын күндер көбейіп кетті. Яғни, бірнеше күн бойы күн қатты ысыды. Жылдың жаз мезгілдерінде осындай ыстық күндердің көбейгені был да анық байқалды. Егер облыстың осы бір айдағы ауа райының өзгерісіне қарайтын болсақ, күндіз қапырық ыстық бет қаратпаса, түнде салқын ауа деңенді тондырады.

Бұл жағдайға, ең алдымен, Арал теңізі құрғап кеткеннен аспанға тұздың ұшуы климатқа әсер етсе, екіншіден, еліміздегі мұнайдың әсерінен шығатын парниктік газдар, көліктердің пайдаланатын жанармайы, көмір жағатын үйлер, жылу электр орталықтары әлемдік жылынуға әжептәуір үлес қосып жатыр. Климатологтардың айтуынша, мемлекеттердің көпшілігі, тіпті, Еуропа елдерінің барлығы дерлік климаттың өзгеруіне дайын емес. Қазіргі

кезде Еуропа елдерінің бірқатары балама энергия көздерін 30-40 пайыз қолдануға көшті. Осы бағытта Америка, Еуропа елдері жақсы жұмыс істеп жатыр. Мәселен, біздің елімізде балама энергия көзін пайдалану тек 1 пайыз ғана. Бұл – өте қиын жағдай. Әлем елдері бірлесіп қол қойған Париж келісінде еліміз 2020 жылға дейін парниктік газдардың белгілі бір өлшемін азайту жайлы жауапкершілік алды. Алайда бүгінгі таңда біз осы келісімге сәйкес іс-қимылдар жасап жатқан жоқпыз. Керісінше, парниктік газдардың мөлшері көбейіп жатыр. Бұл Жер шарының жылынуын тудыратын ең қауіпті жағдай.

Иә, қалай айтсақ та, Жер шарының қалыптан тыс жылынуы бүгінгі күннің басты тақырыбына айналып үлгерді. Ол экологиямен шектелмей, әлеуметтік жағдайға, экономикалық өсімге, денсаулық, тағы да басқа салаға орасан зор ықпал етеді. Сондықтан, осы апаттың алдын алудың түрлі жолдарын ертерек қарастыруға абзал.

Ол үшін «жасыл экономикаға» көшу міндетті

СКАЧИВАЙТЕ МОБИЛЬНОЕ ПРИЛОЖЕНИЕ «ДАРМЕН»

В городе Талдыкорган запущено мобильное приложение «Darmen», проект которого реализован Департаментом по чрезвычайным ситуациям г. Алматы совместно с Центром развития г. Алматы и казахстанской компанией – разработчиком ТОО «I2NIK» в рамках реализации концепции Smart Almaty. Данное мобильное приложение доступно для скачивания всем обладателям смартфонов и планшетов на базе операционной системы Android и IOS на государственном, русском и английском языках. Для разработки «Darment» был изучен опыт оповещения населения через мобильное приложение в Японии и США. Это приложение позволяет в течении нескольких секунд массово информировать население об угрозе и возникновении ЧС области, в том числе штормовых предупреждений. В дальнейшем, при внедрении системы раннего оповещения

болып отыр. Бүгінде «жасыл экономиканы» дамытуда Германия, Оңтүстік Корея мемлекеттері оң нәтижелерге қол жеткізген. Соған орай Қазақстан мемлекеті де әлем елдерінің оң тәжірибелерін барынша пайдалануға мәжбүр. «Жасыл экономикаға» көшудің маңызды бір қадамы – қоқыс өңдеу, жел энергетикасы, қуат көзін үнемдеу, өндірістік және тұрмыстық қалдықтарды кедеге жарату жөнінде біршама жұмыстар атқару. Бұл бағытта жұмыстар қолға алына бастады. Дегенмен, оған деген жұрттың ықыласы әлі де ауа қойған жоқ.

«Ештен кеш жақсы» дегендей, бұл мәселені әлі де қолға алсақ, көш қалмаймыз. Десе де, мәселенің түйінін тарқату үшін көп болып жұмылумен қатар ел болып қолдау таныту керек. «Жалғанның ісі жалған да, ақыреттің ісі барғанда» дегендей, әркім Жер шарына жасаған қиянаты үшін түптің-түбінде жауап беретінін есте ұстайық.

Мұнайдың өндірілуі, кен орындарының қазылуы, сансыз зауыт-фабрикалардан шығатын қалдықтар жұмыр жерге кері әсерін тигізбей қоймайды. Әрине, мұның бәрі өркениет үшін істеліп жатыр деп ақталудың сан әдісі бар. Бірақ табиғатқа зиянымызды тигізбедудің бұдан басқа жолын қарастырып көрдік пе? Басқасын айтпай-ақ қояйың, жыл сайын қаншама жас отау құрып, шаңырақ көтереді? Сән-салтанаты келіскен той жасап, шетелге қыдырып, бал айын өткізген сол жастардың бірде-бірі отау болғанының құрметіне бір тал ағаш отырғызыпты дегенді естімеген екенбіз.

Бір тал ағаш бір жылда қанша мыңдаған калория оттегін бөліп шығаратынын білесіз бе? Ол ауадағы сутегімен тотығып, суға айналады. Су – тіршіліктің күретамыр болып қалмастан, Жер шарының жылынуын тосатын бірден-бір себеп. «Денсаулықты жақсарту үшін күн сайын литрлеп су ішіп тұру керек» дегенді әркім айта алады. Алайда табиғат сыйлаған сол суды өндіретін қадамға бірде-бірі барып көрген жоқ. Қайта табиғатты бұлдіріп, суды лайлайтын әрекетті күнде куә болып жүрміз.

Біз балаларымыз үшін нұрлы болашақ жасағымыз келеді. Нұрлы болашақты осыған дейін ақшамен, байлықпен, атақпен, билікпен өлшеушілер көп еді. Биылғы індет Жер шарын қорғау мен денсаулықты сақтаудың бәрінен де қадірлі байлық екенін сезіндірді. Қытайдың Ухан қаласындағы індет кезінде коронавирустан қайтыс болған жалғыз ұлын құтқара алмаған миллионер әке баласын өмір бойы жинаған сейф толы ақшасымен өртеп, ауа дәлперіне «Табиғатты қорғайық!» деп бір ауыз сөз жазғаны бәрімізге сабақ болуы керек.

Жоғарыда айтқандай, енді біздің алдымызда Жер шарының жылынуынан туындайтын үлкен қасіреттер төніп келеді. Әрине, біздің қалыпты өмірге оралуымыз үшін Жер шарының жылынуы керек емес, қайта Жерге жылылық сыйлап, оны сақтап қалу маңызды. Сіз бұған қандай үлес қоса аласыз?

Қажет АНДАС
Алматы облысы
Сурет - ғаламтордан алынды.

о землетрясениях данное приложение будет оповещать о предстоящем землетрясении. ДЧС области формирует уведомление после получения оперативных сведений от службы «Казгидромет», сейсмологической опытно-методической экспедиции. Далее оперативный дежурный ДЧС вводит данные в систему, которая мгновенно направляет пользователям приложения push-уведомления. Мобильное приложение прошло опытную эксплуатацию и показало высокую эффективность в оперативной доставке уведомлений в сравнении с ранее используемым SMS-оповещением. Скачать приложение можно в магазинах приложений для мобильных телефонов App Store, Play Market, введя название «Darment»

УЧС города Талдыкорган

СОБЛЮДЕНИЕ ПОЖАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ЧАСТНЫХ ДОМОВ И ИНДИВИДУАЛЬНЫХ ДАЧНЫХ УЧАСТКАХ

Невнимательное отношение и игнорирование обычных источников пожарной опасности, таких как, непотушенный окурок, спичка, угли, отсутствие средств пожаротушения - основные причины возникновения пожаров.

Еще одна причина возникновения пожара, ответственность за которую несут взрослые - шалость детей. Увлеченный игрой на загородных просторах, детей тянет на приключения. Далеко не в каждом доме есть огнетушитель. На первый взгляд обывателю может показаться, что огнетушитель будет висеть на стене не востребованным. Однако, это весьма распространенное заблуждение, которое может привести к печальным последствиям, а денежные траты на восстановление имущества окажутся куда больше, чем на покупку первичного средства пожаротушения. Конечно, наличие огнетушителя полностью не исключает возникновения пожара, но является элементом комплексной защиты вашего дома.

- запрещается хранение баллонов с горючими газами в индивидуальных жилых домах, квартирах и жилых комнатах, а также на кухнях, путях эвакуации, лестничных клетках, в цокольных этажах, в подвальных и чердачных помещениях, на балконах и лоджиях.

ключением 1 баллона объемом не более 5 литров, подключенного к газовой плите заводского изготовления, расположенная вне зданий в пристройках (шкафах или под кожухами, закрытыми верхней частью баллонов и редуктор) из негорючих материалов у глухого простенка стены на расстоянии не менее 5 метров от входов в здание, цокольные и подвальные этажи.

- собственниками индивидуальных жилых домов обеспечивается наличие на участках емкости (бочки) с водой или огнетушителя.

Управление по чрезвычайным ситуациям города Талдыкорган призывает жителей и гостей города быть бдительными и внимательными во время отдыха. Не игнорируйте источники пожарной опасности, оперативно устраняйте неполадки с электрооборудованием, информируйте детей о правилах поведения на загородном отдыхе и всегда соблюдайте правила пожарной безопасности.

А. ДУБЕКОВ,
Старший инженер УЧС г. Талдыкорган
старший лейтенант гражданской защиты.

ГРУППА КРОВИ - НАШ ЛИЧНЫЙ ГЕНЕТИЧЕСКИЙ КОД

Сегодня Национальный день донора крови. В этот день чувствуют необычных людей – тех, кто несет большую гуманную миссию в обществе и сдает свою кровь, чтобы спасти жизни.

Но большинство из нас не знают о своей группе крови. Ариана Слепых, ученица 4 класса Назарбаев Интеллектуальной школы города Талдыкорган провела исследование и постаралась выяснить, имеется ли зависимость между группой крови, характером и заболеваниями человека.

крови, установлении отцовства и рождении ребенка. Группа крови, как и темперамент, неизменна, устойчива в течение всей жизни», — рассказала о своем проекте Ариана.

Сегодня, также принято советоваться врачей и персонал, который трудится на передовой, а точнее, на станциях переливания крови. Будьте здоровы и берегите себя!

Пресс-служба НИШ г.Талдыкорган.

Юная ученица обработала данные результатов крови учащихся своей школы с 4 по 12 классы. Количество респондентов составило 203 человека. На основе этих данных ею был составлен анализ заболеваний учащихся и сравнение с группами крови. Были проведены интервью с диетестрой, школьным педиатром, психологом, врачами областной детской больницы и центра переливания крови. Необычным практическим опытом Арианы стал опыт по созданию искусственной крови и обучающих ресурсов на основе 3Д печати, моделей лейкоцитов и эритроцитов.

«Сопоставив полученные результаты, я убедилась, что взаимосвязь между группами крови, характером и болезнями человека все-таки существует. Было выяснено, что знание группы крови важно при переливании

САЛЬМОНЕЛЛЕЗ ТУРАЛЫ НЕ БІЛЕМІЗ?

Салмонеллез - адамдар мен жануарлардың жіті жұқпалы ауруы, көбінесе тағам өнімдері арқылы таралады және асқазан-ішек жолдарының зақымдануымен сиппалады. Салмонеллездің қоздырғыштары - салмонелла туысына жататын бактериялар. Бұл бактериялар қоршаған ортаға өте төзімді, төмен температурада ұзақ сақталады. Азық-түліктерде салмонеллез қоздырғыштары ұзақ мерзімде сақталынып қоймай, сонымен қатар көбейеді.

Негізгі жұқпа көзі – науқас адамдар немесе бактерия тасымалдаушылары, сондай-ақ үй жануарлары (ірі қара мал, шошқа, мысық, иттер), құстар. Аурудың туындауында сырқаттану белгілері байқалмайтын науқастар аса қауіпті. Мұндай науқастар өздерінің науқастанғанын білмей, айналасындағы адамдарға жұқтыруы мүмкін. Ауру қоздырғышы адам ағзасына салмонеллез жұқтырылған және дұрыс термикалық өңделмеген, сақтау және дайындау шарттары сақталмаған тағам өнімдерін (ет және ет өнімдері, құс, жұмыртқа, сүт және сүт өнімдері, көкөніс және жеміс – жидектер, крем өнімдерін) пайдалану арқылы түседі. Қауіптісі, салмонелла тағамның органолептикалық қасиеттерін, яғни түсің, дәмін, иісін өзгертеді.

Салмонеллез қоздырғышының адам ағзасына түсу сәтінен клиникалық көрсеткіштердің көрінуіне дейінгі уақыт бірнеше сағаттан 2-3 күнге дейін созылады. Көбінесе ауру кенеттен басталады, бастапқы кезеңде интоксикация белгілері байқалады: әлсіздік, бас ауруы, дене қызуының 39С дейін және одан да жоғары көтерілуі, қалтырау. Аурудың қызу кезі бір тәуліктен кейін басталады, төбеттің бұзылуымен, жүрек айнып,

лоқсу, құсумен сиппалады. Нәжіс сұйықтанып, патологиялық қосындалармен бірге жасыл түсті болады, сырқаттың үлкен деретке баруы тәулігіне 10 ретке дейін болады. Бұл аталған белгілер пайда болған жағдайда міндетті түрде дәрігерге қаралу қажет! Ерте басталған ем өзіндік және өзгелердің денсаулығына төнетін қауіптен сақтайды!

Есіңізде болсын, күнделікті тұрмыста жеке гигиена талаптарын және тағамды дайындау ережелерін, дайын өнімдерді пайдалану мерзімі мен сақтау мерзімін қатаң қадағалай отырып, салмонеллез ауруының алдын алуға болады!!!

Тағам әзірлеу барысында термиялық өңдеу ережелеріне көңіл бөліңіз, есіресе ет, балық, құс етін өбден қуырып, пісіріңіз. Дайындалған асты мүмкіндігінше кешіктермей қабылдаған жөн. Азық-түлік өнімдерін тез бұзылатын тағам өнімдерін тоңазытқышта сақтаған аса маңызды. Сонымен бірге, тоңазытқышта шикі азық-түлікпен дайын тағамның тікелей жақын сақталмауын қадағалаңыз. Ішуге, тағам даярлауға, ыдыс жууға таза суды пайдаланыңыз. Ішуге қайнатылған немесе бетелкедеп суды қолданыңыз. Көкөністерді, жемістерді пайдаланар алдында таза ағынды сумен мұқият жуыңыз. Үй жағдайында, қоғамдық орындарда, демалу аймақтарында жеке гигиена ережелерін сақтаңыз. Тағам даярлау алдында және тағам даярлау барысында қолдарыңызды мұқият жуыңыздар.

Ж.ИСАЕВА,
Алматы облысының Тауарлар мен көрсетілетін қызметтердің сапасы мен қауіпсіздігін бақылау департаментінің инфекциялық және паразиттік ауруларды эпидемиологиялық қадағалау бөлімінің бас маманы.

НЕМНОГО О ГРИБАХ И МЕРЫ ПРЕДОСТОРОЖНОСТИ

С наступлением сезона дождей, многие увлекаются сбором грибов. Это такой продукт, к употреблению которых нужно подходить с большой осторожностью. Неумение распознавать ядовитые и съедобные грибы нередко являются причиной отравлений грибами, которые к сожалению могут заканчиваться летальным исходом.

Постоянно ядовитыми являются несколько видов, а все остальные становятся ядовитыми при их употреблении в сыром виде или неправильной технологии приготовления и поэтому их называют условно-съедобными.

К наиболее распространенным ядовитым грибам относятся: бледная поганка, мухомор, некоторые виды ложных опят. Особенно тяжело протекает отравление бледной поганкой, ее очень часто путают с некоторыми съедобными видами (сыроежки, шампиньоны).

Важно знать, что можно отравиться и съедобными грибами. В старых грибах, наряду с полезными веществами, содержится продукты разложения белков, пагубно влияющие на организм человека, поэтому в пищу стоит употреблять лишь сравнительно молодые грибы.

Для предотвращения отравления грибами следует собирать только те грибы, которые хорошо знакомы, не употребляйте в пищу червивые или перезревшие грибы, не надо пробовать на вкус сырые грибы, также долго не храните необработанные грибы. При их приготовлении следует предварительно один раз отварить и слить полученный отвар. Не следует покупать грибы у незнакомых лиц, в местах стихийной торговли.

Необходимо помнить, что грибы способны впитывать в себя многие токсичные и вредные вещества из воздуха, воды, почвы. Поэтому не стоит собирать грибы вдоль железнодорожных, автомобильных до-

рог, около крупных промышленных предприятий, аэродромов, свалок.

Для недопущения тяжелого пищевого отравления «Ботулизм» всегда соблюдайте гигиенические правила при консервировании грибов (тщательно очистите их, промойте и проварите, в маринад добавьте достаточное количество соли и уксуса и не закрывайте банки герметичными крышками).

Несмотря на высокие пищевые и вкусовые качества, грибы плохо перевариваются желудком. Поэтому они не желательны для употребления детям и пожилым людям. Справиться с такой пищей может только абсолютно здоровый взрослый организм. При болезнях почек, печени, воспалительных процессах желудка грибы противопоказаны и взрослым.

Если вдруг случилось так, что после употребления грибов появились признаки отравления (тошнота, рвота, недомогание, слабость), не медлите как можно быстрее обращайтесь за медицинской помощью. До прихода врача постарайтесь промыть желудок и принять активированный уголь.

Помните, что не только сырые, но плохо очищенные, недозаренные, недожаренные, не просоленные грибы могут стать причиной отравления. Предупреждаем, во избежание отравления грибами будьте предельно внимательны. В любом случае решительно выбрасывайте незнакомые грибы, если хоть немного сомневаетесь в их съедобности. Не подвергайте риску свое здоровье и здоровье ваших родных и близких!!!

Ж.В. АБДАЛИЕВА,
главный специалист отдела контроля и надзора за неинфекционными заболеваниями на объектах питания Департамента ККБТУ Алматинской области.

БЕЗОПАСНОСТЬ В КУПАЛЬНЫЙ СЕЗОН!

С наступлением долгожданного лета и началом купального сезона сотни жителей городского округа отправляются отдыхать на водоемы.

Управление по чрезвычайным ситуациям города Талдыкорган напоминает, чтобы отдых был комфортным необходимо соблюдать основные правила безопасности вблизи водных объектов:

- Купаться только в специально отведенных для этого местах, оборудованных средствами спасения утопающих и находящихся под наблюдением спасателей.
- Купаться в солнечную безветренную погоду при температуре воздуха – 20-23 градуса тепла, воды – 17-19 градусов.
- Не нырять в воду в незнакомых местах, с высоты, не

зная глубины и рельефа дна.

Во время купания не приближаться к судам, плотам и другим плавсредствам.

Не употреблять алкоголь при нахождении в воде или у береговой линии.

Категорически запрещается купание на водных объектах, оборудованных предупреждающими аншлагами «Купание запрещено!»

Помните! Только неукоснительное соблюдение мер безопасного поведения на воде может предупредить беду.

Управление по чрезвычайным ситуациям города Талдыкорган.

КАК ЗАЩИТИТЬ РЕБЁНКА ОТ ПАДЕНИЯ ИЗ ОКОН?

Падение из окон – является одной из основных причин детского травматизма и смертности, особенно в городах. Дети очень уязвимы перед открытым окном из-за естественной любознательности. Об этом свидетельствует высокий уровень смертности детей от различных полученных травм.

Основной установленной причиной гибели является неосторожность детей, оставленных без присмотра родителей.

Сейчас лето, и многие родители забывают о том, что открытое окно может быть смертельно опасно для ребенка.

Никогда не держите окна открытыми, если дома ребенок! Вам кажется, что вы рядом, но секунда, на которую Вы отвлечетесь, может стать последней в жизни для вашего ребенка.

Никогда не используйте антимоскитные сетки, дети опираются на них и выпадают вместе с ними наружу!

Никогда не оставляйте ребенка без присмотра! Установите на окна блокираторы, чтобы ребенок не мог самостоятельно открыть окно.

Как защитить ребенка от падения из окна? Большинство случаев падения происходит тогда, когда родители оставляют детей без присмотра. Не оставляйте маленьких детей одних.

Отодвиньте от окон все виды мебели, чтобы ре-

бенок не мог залезть на подоконник.

Никогда не рассчитывайте на москитные сетки! Они не предназначены для защиты от падения! Напротив москитная сетка способствует трагедии, ибо ребенок чувствует себя за ней в безопасности и опирается как на окно, так и на нее. Очень часто дети выпадают вместе с этими сетками.

Ставьте на окна специальные фиксаторы, которые не позволяют ребенку открыть окно более, чем на несколько сантиметров.

Если вы что то показываете ребенку из окна всегда крепко фиксируйте его, будьте готовы к резким движениям малыша, держите ладони сухими не держите ребенка за одежду.

Если у вас нет возможности прямо сейчас установить фиксирующее оборудование, вы легко можете просто открутить отверткой болты, крепящие рукоятки и убрать их повыше, используя по мере необходимости и сразу вынимая после использования.

Все вышеперечисленные правила следует соблюдать и в отношении балкона.

Каждый год от падений с высоты гибнет огромное количество детей. Будьте бдительны!

Е. АДИЛХАНОВ,
инженер УЧС г. Талдыкорган
старший лейтенант гражданской защиты

ОСТОРОЖНО ПРИ СЖИГАНИИ МУСОРА

Нет нужды убеждать человека в том, какой неправым и ущерб может причинить пожар. Много горя он приносит тем, кто небрежен с огнем, кто недооценивает последствия и не задумывается о незначительных, на первый взгляд, нарушениях правил пожарной безопасности.

Не следует складывать горючие вещества близко к огню, к электрическим и другим нагревательным приборам. Если кладешь сушить дрова около печи или развешиваешь над ней белье – жди беды. Если ставишь обогреватель близко креслу, тумбочке – пожар, пожар можно сказать обеспечен. Для загорания нужно пользоваться только теми средствами, которые разрешены. Особенно это следует помнить, когда зажигаешь газовую гарелку плиты. Если газ в доме подается не от центрального источника по газопроводу, а автономно, поини что ни в коем случае нельзя приобретать баллоны «с рук» у неизвестных лиц, даже если это очень выгодно. Безопасность – дороже. И еще: устанавливать баллон должен только специалист.

Многие люди поддаются губительной привычке к курению. Особенно курение опасно: при выезде на

природу, в собственном доме, глее любая искра найдет благодатную почву для пожара, в автомобиле и в других транспортных средствах. Смертельно опасным может оказаться курение в состоянии частичной потери самоконтроля: при алкогольном или наркотическом опьянении, сильной усталости, недосыпании. Ежегодно в нашей Республике от собственной сигареты страдают люди.

Пользуясь электроприборами, нужно очень внимательно следить за их работой, а после окончания пользования обязательно проверить, выключены ли они. Особенно это следует делать, уходя из дома.

Приведены только некоторые из правил пожарной безопасности, которые каждый должен неукоснительно соблюдать, если ему дорога жизнь и здоровье. Пожар – всегда горе, несчастье, сильное эмоциональное волнение. Словом стресс. Поэтому в жизни нужно поступать так, чтобы беда эта не коснулась тебя, твоего дома.

К. РАКАТАЕВ,
Главный специалист УЧС г.Талдыкорган
старший лейтенант гражданской защиты

ДЕЙСТВИЯ ПРИ ПОЖАРЕ

Если пожар все же произошел необходимо:

- если под рукой нет огнетушителя, нужно попытаться сбить пламя
- тканью или тяжелым покрывалом, мешковиной, брезентом или одеждой, засыпать землей или песком. Огонь захватывайте, сметайте в сторону очага пожара, небольшие языки пламени затапывайте ногами. После того, как костер потушили, необходимо обязательно окопать его вокруг;
- если вы находитесь в лесу или в степи нужно попытаться выбраться из зоны пожара по наветренной стороне, перпендикулярно кромке пожара, по просекам, берегам ручьев и рек. При сильном задымлении рот и нос прикройте мокрой тканью, ватно-марлевой повязкой, полотенцем, частью одежды. Если нет возможности выбраться из зоны пожара, постарайтесь окунуться в ближайший водоем, накрыйте голову и верхнюю часть тела намоченной одеждой и, по возможности, разместитесь на возвышенности

или открытой площадке, где нет огня;

- если вас застал пожар в степи и ветер несет огонь в вашу сторону, постарайтесь до подхода фронта огня выжечь большой участок сухой травы и укрыться в середине этого участка. При несильном ветре возможно встречное движение воздуха перед фронтом огня из-за того, что пожар создает сильный восходящий поток – это встречное движение облегчает отжиг;
- при загорание одежды, прежде всего, нужно принять горизонтальное положение, чтобы огонь не распространился к голове, а затем тушить водой, песком, жидкой грязью. Пострадавший должен при этом закрыть глаза. Также можно накинуть на себя любую плотную ткань. Не пытайтесь снимать одежду с обожженных участков тела до приезда врача.

Е. АДИЛХАНОВ,
Инженер УЧС г. Талдыкорган
старший лейтенант гражданской защиты.

ҚАУІПСІЗ ШОМЫЛУ МАУСЫМЫ!

Жаз - алаңсыз және көңілді кезең, әсіресе біздің балалар үшін. Ата-аналарға тек аса зейінді болу ғана қалады, өйткені демалыс орындарында әртүрлі қауіптің түрлері болуы мүмкін. Сондықтан жазғы демалыс кезінде барлық аналар мен әкелер үшін қауіпсіздік ережесімен танысқан аса маңызды. Сонымен қатар ол туралы балаларына айтқанда көптік етпейді. Алайда сөз тек мектепке дейінгі балалар жайлы ғана емес. Жоғарғы және орта сыныптағы оқушылардың көбі демалыс уақытында көп ақымдақтық жасап өздерінің денсаулықтарына зиян келтіреді.

Шомылу маусымының басталуына байланысты Талдыкорган қаланың тұрғындары мен қонақтарының демалыстары үшін, жергілікті

атқарушы органдардың қадағалауымен су қоймаларының қауіпсіздік ережелеріне сәйкес келетін қалалық жағажай іске қосылды. Адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша міндеттерді атқаратын, құтқарушылармен, құтқару құралдарымен жабдықталған құтқару посты шығарылды. Сонымен қатар құтқарушылармен балалардың шомылуы үшін алғашқы шомылу дағдысына оқыту жүргізіледі.

Азаматтар, тек құтқару қызметі мен ресми рұқсаты бар, жабдықталған жағажайларда және арнайы шомылуға арналған жерлерде шомылыңыздар.

Е. НУРКАСЕН,
ТЖБ офицері, лейтенант.

МЫҢ МАМАНДЫҚТАН ДА ҚАЙЫРЛЫ, АЛДЫҢҒЫ ШЕПТЕГІ АҚ ЖЕЛЕҢДІ ДЕНСАУЛЫҚ САҚШЫЛАРЫ!

Әлемде бірнеше ардақты да құрметті мамандықтар болса, соның бірі-дәрігер. Олар туралы «ақ желеңді абзал жандар», «адам жанының арашасы» деп жатамыз. Қалай атасақ та әрине артықтық етпейді. Дәрігерді құрмет тұту, ұлықтау – әрбір азаматтық қоғамның борышы, міндеті. Сырқаттанып ауырып қалған жағдайда бірден дәрігерге жүгінеміз. Алдына барған әр адамға мейірімін төге қарап, ем-домын жасап, ақыл-кеңесін береді. Адам өміріне араша түсетін бұл мамандық үлкен жауапкершілікті жүкттейді. Қиындығы көп дәрігер мамандығын игеру үшін көп еңбек қажет және маманның бойында жанашырлық, мықты жүйке мен адами қасиеттер қатар жүруі де керек. Жақсы дәрігер ізгі ниеті арқылы қашанда қоғамның сүйіспеншілігіне

бөленіп, өзінің емдеушілерінің шексіз алғысына кенелуде. Қазіргі қоғам дәрігерден жан-жақты білімділікті, креативті көзқарасты, сабырлықты, күйзеліске төзімділікті талап етеді. Ежелгі философтар мен қайта өрлеу дәуірінің ойшылары, адамзат үшін ең керекті мамандық деп ұстаздық пен емдеу ісін алдыңғы қатарға қоюы да бекер емес шығар. Шығыстағы Әбу-Әли Ибн Синадан басталатын емдеу, шипагерлік үрдісі, міне ХХІ ғасырдың да ең үздік гуманистік мамандық болып табылуда. Адамзат баласы жаңа технологияны меңгеріп қарыштап дамыған сайын, тарихта бұрын-соңды кездеспеген, толық емдеуге көнбейтін ауру-сырқаулар, дерттер көбейде. Мысалы, ғасыр індеті саналатын ВИЧ (СПИД), Эбола, аутизм, түрлі қатерлі ісіктер т.б. толып жатқан аурулармен дәрігерлер өлі күресу үстінде. Тарих сахнасына шыққан 2020 жылымыз ақ желеңді абзал жандар үшін ерекше есте қалары сөзсіз. Жыл басынан басталған «COVID-19» тәж вирусы өлегі бүкіл әлем медицинасын өбігерге салуда. Дүние жүзі дәрігерлерінің кәсібилігі, білімділігі, төзімділігі сарапқа түсіп, саналатын шақ келді.

Міне, осындай қиын сәттерде де дәрігерлер өз кәсіптеріне адалдықтарын танытып, алдыңғы шептен табыла білді. Ковид-19 вирусымен дүниежүзілік денсаулық ұйымы мен дәрігерлері күрес үстінде. Жер жүзі бойынша індеттің қауіптілігі ескеріліп «пандемия» деп жарияланды. Мыңдаған медицина қызметкерлері уақытпен санаспай, күн-түн демей жұмыс істеп, қатерлі дертпен бетпе-бет келіп науқастарды емдеуде. Мұны ерлік демеске болмас. Иә, өзге үшін өз денсаулығын, кейбір жағдайларда өмірлерін де аямаған абзал жандар арамызда. Біз бұл мамандық иелеріне бас ие отырып, келе жатқан төл мерекелерімен шын жүректен құттықтаймыз! Ауыр да қиын, жанкешті еңбектеріңізге үлкен табыстар тілейміз. Өздеріңіз емдеп жазған науқастарыңыздың ыстық ықыласы мен шексіз алғыстарына бөлене беріңіздер! Осы жолда сіздерге ұзақ және бақытты ағам, отбасылық береке, болаттай төзім, кәсіби өрлеу мен абыройлы өмір тілейміз!

Құрметпен, А.ШАЛТАБАЕВ,

Қазақстандық денсаулық сақтау қызметкерлерінің салалық кәсіподағы Талдықорған филиалының төрағасы

ПОМЕЧАТЬ "ЧЕРНОЙ МЕТКОЙ"??

Помечать «черной меткой» продукты с опасными добавками предлагает сенатор Муратбай Жолдасбаев. Об этом он заявил на пленарном заседании Сената в ходе обсуждения проекта Кодекса о здоровье народа и системе здравоохранения, передает корреспондент Kazpravda.kz.

«Есть жесткая черная метка, которая размещается на вредной для здоровья еде, она показывает, что она содержит много соли и различные опасные добавки. Есть мягкие формы меток: зеленая, желтая, красная. Зеленой меткой помечается полезная еда. Такие метки помогают людям анализировать, что им покупать», – сказал депутат.

По мнению Муратбая Жолдасбаева, такие метки позволят покупателям сделать правильный выбор и не покупать вредные про-

дукты.

«У нас же в торговых сетях все свалено на полках. Человек все это покупает, но не видит, что было для него полезно взять, а что надо было бы обойти. Надо законодательно установить единое требование к оформлению таких полок в торговых сетях. У нас же на сегодня такие метки поставлены только на зубных пастах. В России сейчас обсуждается введение отдельного налога – акциза на употребление так называемого жидкого сахара, то есть это сладкие газировки, энергетические напитки. Такие акцизы уже действуют в Англии, Франции, так как понятно, что это довольно опасно, от этого растет число заболеваний, связанных с лишним весом», – считает сенатор.

ЖД ақпарат.

ҒАЛЫМДАР: КОРОНАВИРУС БЫЛТЫР ЖАЗДА БАСТАЛҒАН БОЛУЫ МҮМКІН

Гарвард университетінің ғалымдары Қытайда коронавирус өткен жылдың тамыз айында пайда болды деген пікірде.

Гарвард университетінің ғалымдары Қытайда коронавирус өткен жылдың тамыз айында пайда болды деген пікірде, деп хабарлайды «Хабар 24».

Зерттеулерге сәйкес былтыр тамыз бен күз айларында Уханьдағы 5 ауруханаға келгендердің қарасы қалың болған. Бұған автотұрақтағы көліктердің саны дәлел дейді

мамандар. Ал желтоқсан айында коронавирус індеті одан бетер өрши түсті дегенді алға тартады. Қытайдың сыртқы істер министрлігі болса, бұл ақпаратты сыға алып, жоққа шығарды. Олардың айтуынша, мұндай болжам жасауға еш айқын дәлел жоқ. Қытай билігі коронавирус дерті алғаш рет 2019 жылдың желтоқсанында Ухань қаласында пайда болды деп айтқанынан қайтпай отыр.

ЖД ақпарат.

УЧЕНЫЕ ЗАЯВИЛИ О ВОЗНИКНОВЕНИИ ДИАБЕТА У ПАЦИЕНТОВ С COVID-19

Заболевание имеет отсроченный характер.

Группа международных ученых нашла двустороннюю связь между COVID-19 и сахарным диабетом. Соответствующее исследование опубликовано 12 июня в научном журнале The New England Journal of Medicine.

Авторы работы отметили, что диабет способствует развитию осложнений при заражении коронавирусом. Согласно их статистике, данное заболевание было диагностировано у 20–30% погибших от COVID-19. При этом результаты нового исследования показывают, что

у ряда пациентов с коронавирусной инфекцией наблюдались впервые возникший диабет, а также тяжелые метаболические осложнения ранее существовавшего заболевания, включая диабетический кетоацидоз и гиперосмолярность, для которых необходимы высокие дозы инсулина.

Кроме того, специалисты выяснили, что рецептор ACE-2 с помощью которого коронавирус проникает в клетки, оказывает влияние на метаболизм глюкозы в организме.

В свою очередь, ученые еще предстоит определить, остаются ли данные изменения в метаболизме у пациентов после выздоровления, а также является ли впервые диагностированный диабет

диабет заболеванием нового типа или же принадлежит к уже известным.

В мае ряд ученых допустили, что COVID-19 может вызвать у переболевших отсроченный сахарный диабет.

health.mail.ru.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Открыто наследство на имущество гр.Уразбековой Раисы Михайловны, умершей 9 марта 2020 года. Наследникам обратится к нотариусу по адресу: Алматинская область, город Талдықорған, ул.Ақы Сара №152, сот. тел: 8 701 757 46 61.

Біздің электрондық поштамыз: zhardem@mail.ru, біздің сайттымыз: www.zhardem.kz

Бас редактор: Шалкар ОРАЗБАЕВ

Жауапты хатшы: Ырысбай КЕНЖЕБАЙҰЛЫ

Редакция тілшілері:

Әйгерім ТҮРҒАНБАЕВА
Мадина ОМАРҚҰЛОВА
Әлия ИМАНЖАНОВА
Аймарал ДАУЛЕТБЕК

Дизайнер: Елена ТКАЧЕНКО

Рукописи не возвращаются и не рецензируются. Мнения авторов публикации не обязательно отражают точку зрения редакции.

За достоверность рекламы ответственность несет рекламодатель. Дублирование материалов без письменного согласия редакции запрещено.

При цитировании ссылка на газету «Жәрдем» обязательна.

Газета поставлена на учет в Министерстве информации и общественного развития Республике Казахстан.

Свидетельство о постановке на учет № 6716-Г от 23.12.2005г.

Газета прошла перерегистрацию 03.02.2020 году в Комитете информации Министерства информации и общественного развития РК и получила Свидетельство №KZ39VPY00019877.

Адрес редакции: 040008, г. Талдықорған, ул. Гагарина, 136/140

E-mail:

Для корреспонденции - zhardem@mail.ru

телефон: (8 7282) 30-81-19

Собственник: ТОО «Фирма-Мақпал».

Газета отпечатана в типографии "Офсет" филиала АО "Алматы-Болашак" г.Талдықорған, ул. Кабанбай батыра, 32.

Заказ № 574

Индекс 66037

Тираж данного номера 1500